

URIERUL UCRAINEAN

Serie nouă, nr. 561-562 / octombrie 2026

Luptați și veți învinge!

M. Ulebrany

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

RUS, RUSIN, RUSNAC, RUTEAN, HUȚUL, HUȚAN, CAZAC ȘI HAHOL = UCRAINEAN

Procesul de cristalizare a identității naționale ucrainene moderne a urmat un parcurs istoric atipic, marcat de fragmentare teritorială, dominații imperiale succesive și o diversitate remarcabilă de numiri identitare (atât endonime, cât și exonime). Ecuția lingvistică și antropologică ridicată de termenii *rus*, *rusin*, *rusnac*, *rutean*, *huțul*, *huțan*, *cazac* și *hahol* nu reprezintă identități complet izolate, ci straturi cronologice, subdiviziuni regionale, categorii socio-militare sau manifestări peiorative exterioare, care converg direct sau indirect spre nucleul națiunii ucrainene. Propunem o analiză din perspectivă științifică, istorică și etnografică a evoluției acestor termeni, delimitând valențele lor de sinonimie cu etnia ucraineană.

Studiul identității etnice din regiunea Carpaților Nordici, dar și a Ucrainei în general relevă o suprapunere terminologică remarcabilă, probabil unică în peisajul european, generatoare de confuzii artificiale. Pentru a înțelege de ce termeni precum *rus*, *rusin*, *rusnac*, *rutean*, *huțul*, *huțan*, *cazac*, *hahol* și *ucrainean* sunt și trebuie folosiți adesea pentru a descrie aceleași comunități (cum este cazul populației din Maramureș, Bucovina, Dobrogea sau Transcarpatia), este necesară o decorticare a contextului istoric în care fiecare termen a apărut, a fost administrat și a evoluat.

Rus, *Rusin*, *Rusnac*, *Rutean* (denumiri medievale locale și europene) reprezintă o primă categorie care definește evoluția numelui originar al slavilor de răsărit (al viitorilor ucraineni) din bazinul Niprului și al Carpaților, strâns legat de moștenirea Rusiei Kievene.

Rus este etnonimul primordial care reproduce semantemul istoric al Statului medieval Rusi (cf. ucr. Русь [cuvânt monosilabic: *Rus'*, scris *Rusi*], din care a derivat „rus/rusin” sau, mai târziu, „rutean” = ucrainean, provenite din numele patriei lor, *Rusi* = *Rusia Kieveană*, sintagmă care apare în istoriografie începând cu secolul al XIX-lea ca o născocire a țarismului rus), indicând o matrice identitară și o rădăcină culturală comună.

În perioada medievală, termenul desemna locuitorii spațiului kievean și ai cnezatelor înrudite aparținătoare acestuia (Galițiano-Volân). În sursele documentare timpurii, acest nume îi delimita clar pe slavii răsăriteni din regiunea de sud-vest de populația din Cnezatul Moscovei, care ulterior a revendicat termenul în formă elenizată (*Rusia*). Populația acestui stat medieval cu centrul la Kiev era numită sau autodenomită generic „oameni rusi” „rusini” («руські люди»), „oameni ai Statului Rusi”, prin aceste etnonime consolidându-și auto-identitatea etnoculturală *rusă* (< *Rusi*).

După fragmentarea statului kievean sub loviturile mongole (secolul al XIII-lea), această rădăcină a fost moștenită diferit: în sud-vest (Galiția, Volânia, spațiul carpat), a rămas ca descriptor al populațiilor slave locale, fără vreo legătură cu statul de la Moscova, în timp ce, în nord-est, printr-o însușire artificială, a stat, chipurile, la baza formării poporului rus de astăzi (moscovit).

În limba slavă veche/ucraineană veche, *rus* (русь) era un substantiv colectiv (cu formă de singular!), folosit pentru a desemna întreaga comunitate (la fel cum astăzi, în limba română, spunem *tineret* pentru a denumi toți tinerii).

Folosirea pentru prima dată, în documentele altor popoare, a formei *rus* ca etnonim datează de la începutul secolului al XI-lea. Astfel, în anul 1031, după

cum mărturisesc analele ungurești¹, Ștefan I (997-1038), după ce cucerise teritoriile de pe cursul superior și cel mijlociu al Tisei, care erau locuite de *rusi/-rusini* (făcând parte din structura Statului Rusi), l-a numit pe fiul său Emeric (Imre) guvernator al acestor ținuturi, cu titlul „dux Ruizorum” („duce/cneaz al rusinilor”), de unde rezultă că ungurii au preluat etnonimul *rus*, l-au reproduș, mai întâi, prin *ruiz*, care, de-a lungul timpului, devenise *wruz*, iar, în final, *orosz*.

În antroponomia Ucrainei Transcarpatice și a zonelor limitrofe (inclusiv Transilvania), prima atestare a antrop. *Rus* apare în Polonia, într-un document din 1136, unde se vorbește de trei episcopi: *Zlauos*, *Ruz* și *Sul*, iar, în Cehia, numele *Rus* a devenit popular încă din a doua jumătate a secolului al XII-lea². În Maramureșul istoric, antroponimul (ca n.b. și n.fam.) *Rus* se folosea, după cum reiese din documente, începând cu secolul al XVI-lea, fiind înregistrat în localitatea transcarpatică Seredne Vodeane (Apșa de Mijloc) la 1525: *Laz. Ruz*; în Moisei, la 1600: *Nic. Ruz*; în Budești, la 1604: *El. Ruz*, iar la 1605, în Bârsana: *Gr. Rusz*; Bocicoel: *Roman Rusz*; Dovhe: *Rusz Andreka, Prikop*; Breb: *Rusz Petre*; Rozavlea: *Rusz Jonucz*; Danylo-ve: *Ge. Rusz*; Săpânța: *Ivon Michaila Rusz*³. În localitățile ucrainene din Maramureș, acesta apare atestat în Lunca la Tisa la 1672: *Rusz Miklos*, în Bocicoiu Mare, 1672-1696: *Szasz Rusz*⁴ etc.

Prezența etnonimului *rus* în antroponomie, dar mai ales în toponimia Transilvaniei, unde multe nume topice, având la bază forma maghiară *orosz* (cu multiplele sale variante primare: *ruiz*, *rwuz*, *wruz*, *uruz* etc.), sunt atestate începând cu prima jumătate a secolului al XIII-lea. În Maramureș, valea Ruscovei apare atestată la 1353, sub forma *Oroszviz/Orozuiz* „apa rusului; apa rusească”. Acestea sunt date prin care afirmația lui N. A. Constantinescu, conform căreia *Rus* poate indica originea etnică numai după 1775, este total eronată, cel puțin în această parte a României⁵. Cel mai probabil, academicianul a avut în vedere populația Rusiei cu capitala la Moscova (stat cunoscut în epocă sub denumirile de *Moscovia*, *Mosc*, *Țara Moscului* sau *Țara Moschicească*). Pentru locuitorii acestui teritoriu, termenii utilizați în mod curent până la sfârșitul secolului al XVIII-lea au fost *moscal* (masculin singular), *moscalcă* (feminin singular), *moscali* (plural).

Din cele mai vechi timpuri, ucrainenii din România (în special cei din Maramureș și din Bucovina) erau denumiți și se autodenumeau cu ajutorul termenului *ruși*: la singular masculin – *rus*, la singular feminin – *ruscă*, iar la plural – *ruși*, respectiv *ruște*. O oarecare estompere a folosirii respectivelor endonime se poate observa începând cu anii '90 ai secolului trecut.

După cum constatare cercetătorul român de etnie ucraineană Corneliu Reguș, primul interpret și copist al „Letopisețului Țării Moldovei” al lui Grigore

(Continuare la pagina 5)

Conf. univ. dr. Ioan HERBIL

¹ Magister P. (Anonymus), *Gesta Hungarorum* (în trad. Kamilei Neipavera), Ujhorod, 2005, p. 27.

² P. P. Čučka, *Prizvyščâ zakarpats'kych ukrajinciv: Istoryko-etymolohičnyj slovnyk*, „Svit”, Lviv, 2005, p. 493.

³ Bélay Vilmos, *Máramaros megye társadalma és nemzetiségei. A megye betelepülésétől a XVIII. század elejéig*, Sylvestor-Nyomda R.-T., Budapest, 1943, p. 122, 175, 131, 123, 130, 136, 146, 187, 189, 193.

⁴ *Ibidem*, p. 173, 129.

⁵ N. A. Constantinescu, *Dicționar onomastic românesc*, Editura Academiei Române, București, 1963, p. 364-365.

CONSULTĂRI LA COTROCENI

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a participat, marți, 6 octombrie, alături de colegii săi din Grupul Parlamentar al Minorităților Naționale, la consultările cu partidele și formațiunile politice parlamentare, convocate de Președintele României, Nicușor Dan, la Palatul Cotroceni, în vederea desemnării unui candidat pentru funcția de prim-ministru.

Pe agenda discuțiilor s-au aflat principalele priorități pentru depășirea crizei politice și identificarea unei soluții guvernamentale stabile, prin desemnarea unui prim-ministru capabil să coaguleze o majoritate parlamentară și să asigure funcționarea eficientă a instituțiilor statului.

Deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi consideră că România are nevoie de un guvern cu puteri depline, capabil să asigure continuitatea actului de guvernare și să răspundă eficient provocărilor economice și de securitate ale perioadei actuale.

În același timp, acesta subliniază importanța menținerii unui parcurs democratic și european, bazat pe respectarea valorilor și principiilor statului de drept, precum și pe consolidarea angajamentelor asumate de România în cadrul Uniunii Europene.

Într-un context marcat de presiuni economice și provocări de securitate, formarea unei majorități parlamentare funcționale și asigurarea stabilității politice reprezintă, în opinia deputatului Nicolae-Miroslav Petrețchi, condiții importante pentru ca România să poată lua deciziile necesare și să răspundă cu responsabilitate priorităților naționale.

DECLARAȚII POLITICE

Miercuri, 7 octombrie, Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a atras atenția, de la tribuna Camerei Deputaților, asupra unor tentative de discreditare și fragmentare a organizațiilor reprezentative ale minorităților naționale, subliniind că fenomenul poate afecta nu doar comunitățile vizate, ci și stabilitatea și coeziunea societății românești.

Potrivit acestuia, diferite grupări de interese, fără reprezentativitate reală și fără mandat din partea comunităților, încearcă să submineze mecanismele românești de protecție a drepturilor minorităților și să le deturneze în scopul obținerii unor avantaje financiare, sociale sau politice. Comunitatea ucraineană se confruntă, la rândul său, de mai mulți ani, cu astfel de tentative.

Nicolae-Miroslav Petrețchi nu a exclus posibilitatea ca unele acțiuni să fie organizate, susținute sau exploatate din exterior și a atras atenția asupra unor posibile interese politice și de grup care, în actualul context internațional, pot deveni vulnerabilități pentru România. El a subliniat, însă, că eventualele legături cu actori statali străini trebuie evaluate cu maximă seriozitate.

Deputatul a avertizat în special asupra tentativelor de decredibilizare a organizațiilor membre ale Consiliului Minorităților Naționale și de creare a unor structuri paralele lipsite de legitimitate și orientate spre accesarea nelegitimă a resurselor și mecanismelor publice. În opinia sa, lipsa unei reacții ferme ar putea încuraja astfel de demersuri, favorizând politizarea și deturnarea mecanismelor de reprezentare parlamentară a minorităților.

Nicolae-Miroslav Petrețchi a reafirmat angajamentul pentru protejarea coeziunii comunității ucrainene și a subliniat că minoritățile naționale reprezintă un factor important de stabilitate și coeziune pentru România. Acesta și-a exprimat convingerea că, prin implicare civică, politică și instituțională, comunitatea ucraineană și celelalte minorități vor continua să contribuie la depășirea provocărilor cu care se confruntă România.

Reprezentantul minorității ucrainene în Parlament, a avertizat miercuri, 16 septembrie, că Ro-

mânia traversează o profundă criză politică, iar depășirea acesteia este posibilă doar prin asumarea responsabilă a unor conduite politice și publice care să plaseze interesul național înaintea orgoliilor personale și a intereselor partinice.

Nicolae-Miroslav Petrețchi a subliniat, de la tribuna Parlamentului, că ascensiunea extremismului în Europa reprezintă un semnal puternic pentru asumarea responsabilității politice și identificarea unor soluții capabile să scoată România din actuala criză.

În opinia sa, România se confruntă cu unul dintre cele mai mari riscuri politice din ultimele două decenii, pe fondul situației economice dificile, al războaielor din apropierea frontierelor, tensiunilor geopolitice, provocărilor la adresa ordinii internaționale și scăderii încrederii cetățenilor în clasa politică și în instituțiile naționale și europene.

Președintele UUR consideră că vocația europeană a unei formațiuni politice presupune, înainte de toate, responsabilitate, dialog real, disponibilitate pentru compromis și capacitatea de a negocia și de a construi soluții în interesul public. În acest context, el a subliniat necesitatea ca forțele politice să demonstreze europenitatea prin echilibru, luciditate și capacitatea de a identifica soluții raționale, adaptate intereselor României.

Deputatul a avertizat că, în absența unor soluții politice care să redea țării stabilitatea necesară, riscul extinderii extremismului va crește. Potrivit acestuia, orgoliile și iresponsabilitatea politică nu fac decât să prelungească incertitudinea și să mențină România expusă unor riscuri majore.

Nicolae-Miroslav Petrețchi a pledat, astfel, pentru responsabilitate, compromis rațional și dialog, subliniind că România are nevoie de oameni de stat puternici și de soluții politice europene pentru depășirea actualei crize politice.

EDUCAȚIA – O PRIORITATE PARLAMENTARĂ

Educația în limba maternă ucraineană reprezintă una dintre prioritățile constante ale activității parlamentare a deputatului Nicolae-Miroslav Petrețchi. Prin demersuri legislative, parlamentare și instituționale, acesta susține extinderea accesului copiilor ucraineni la studiul limbii materne, dezvoltarea infrastructurii școlare și sprijinirea elevilor și cadrelor didactice.

Printre cele mai recente rezultate ale acestor demersuri, realizate prin colaborarea strânsă cu inspectoratele școlare și instituțiile de învățământ, se numără înființarea unor noi grupe pentru studiul limbii ucrainene în județele Timiș și Botoșani. La Școala Gimnazială Criciova, elevii ucraineni pot studia, începând din această toamnă, limba maternă în școala din localitate. În județul Botoșani, au fost aprobate trei noi grupe de studiu la Pârâu Negru, Brehuești și Arborea, de care vor beneficia, în total, 52 de elevi.

Aceste demersuri se înscriu într-un efort mai amplu de consolidare a învățământului în limba

Președintele UUR condamnă bombardarea sediului Academiei Naționale de Științe din Ucraina

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a condamnat atacul rusesc asupra clădirii Academiei Naționale de Științe din Ucraina.

„Condamn cu fermitate bombardarea sediului Academiei Naționale de Științe din Ucraina de către Federația Rusă.

Distrugerea continuă a instituțiilor de știință și cercetare, a instituțiilor de cultură și învățământ, a spitalelor și a infrastructurii critice, precum și curmarea brutală și nedreaptă a unor vieți nevinovate, aproape zilnic, sunt profund îngrijorătoare și inacceptabile în secolul XXI.

Instituțiile științifice, educaționale și culturale reprezintă patrimoniul unei societăți și al întregii umanități. Distrugerea lor înseamnă nu doar pierderea unor clădiri, ci și afectarea cercetării, educației, culturii și a viitorului unei întregi generații.

Transmit sincere condoleanțe familiilor și celor apropiați victimelor și întregii comunități academice din Ucraina. Exprim solidaritatea și sprijinul meu moral pentru cercetătorii, profesorii, studenții și toți cei care continuă să își desfășoare activitatea în condiții atât de dificile.

Pacea, protejarea vieții și respectarea instituțiilor civile și a valorilor fundamentale ale umanității trebuie să prevaleze”, a scris Nicolae-Miroslav Petrețchi pe contul său de Facebook.

ucraineană. În ultimii ani, Nicolae-Miroslav Petrețchi a susținut numeroase amendamente la legislația educației și a utilizat instrumentele parlamentare pentru soluționarea unor probleme privind școlile și cadrele didactice, inclusiv situația juridică a Liceului Pedagogic „Taras Șevcenko”, transportul elevilor și al profesorilor, ocuparea funcțiilor de conducere în unitățile cu predare în limba ucraineană și predarea istoriei și a tradițiilor minorității ucrainene.

Un obiectiv important îl reprezintă și îmbunătățirea condițiilor materiale din școli. Prin amendamentele susținute la Legea bugetului de stat pentru 2025 și 2026 au fost obținute fonduri pentru modernizarea sistemelor de încălzire la Liceul Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmației și la Școala Gimnazială Bistra, precum și pentru dotări educaționale la școlile din Vinga și Copăcele și continuarea lucrărilor la noul corp al Școlii Gimnaziale din Știuca.

Sprijinul vizează și elevii și profesorii, prin premii la concursuri și olimpiade, sprijin logistic pentru transport și cazare, precum și prin activități de perfecționare a cadrelor didactice. În 2026, UUR a organizat cea de-a X-a ediție a Consfătuirilor Naționale ale Cadrelor Didactice pentru Limba Maternă Ucraineană și a Cursurilor de Perfecționare, reunind peste 150 de reprezentanți ai mediului educațional. Totodată, peste 350 de elevi au participat la Tabăra de vară pentru copii ucraineni, organizată de UUR la Jupiter, o inițiativă care oferă copiilor oportunități de socializare, de educație și de păstrare a legăturii cu limba și cultura ucraineană.

Pentru Nicolae-Miroslav Petrețchi, extinderea educației în limba maternă înseamnă nu doar păstrarea limbii și identității ucrainene, ci și crearea unor oportunități reale pentru noile generații. De aceea, susținerea școlilor, elevilor și profesorilor rămâne o direcție constantă a activității sale parlamentare și a activității Uniunii Ucrainenilor din România.

Observator

COMUNICAT

DIN ACTIVITATEA CONDUCERII

UNIUNII UCRAINENILOR DIN ROMÂNIA

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România a convocat, pentru data de 30 august 2026, la sediul Reprezentanței Constanța a UUR, situat în Strada Ion Rațiu, municipiul Constanța, județul Constanța, ședința ordinară a Consiliului (Radei) UUR.

În prima parte a lucrărilor, departamentul administrativ a prezentat informările realizate de compartimentele resurse umane și contabilitate cu privire la situația financiar-contabilă pentru luna iulie 2026 și rezultatele reieșite atât în urma analizei pe categorii a cheltuielilor efectuate la nivelul filialelor și al comisiilor de specialitate ale UUR, cât și din verificarea deconturilor transmise de președinții de filiale.

Ședința de lucru a continuat cu prezentarea și aprobarea devizelor estimative pentru acțiunile planificate a se desfășura în luna septembrie a.c., care s-au referit, în principal, la organizarea și desfășurarea unor acțiuni specifice, după cum urmează: „Concert de muzică religioasă ucraineană” – Filiala Arad; „Înapoi la școală – să păstrăm limba ucraineană” și „Seară de prietenie și cultură ucraineano-română” – Filiala Bihor; „Ziua localității Rogojești” – Filiala Botoșani; „Clubul Cititorilor”, „Seară de teatru ucrainean” și „Vizitarea Mănăstirii Tismana de către enoriașii ucraineni” – Filiala București; „Cântec religios” – Filiala Caraș-Severin; „Dovleacul în cultura ucraineană” – Filiala Cluj; „Hatmanul Ivan Mazepa – Între mit și realitate istorică” – Filiala Galați; „Activitate practică de lucru manual realizată de femeile din Bistra”, „Întâlnirea cadrelor didactice din Repede pentru consolidarea predării și a identității ucrainene în școli”, „Întâlnire cu fiii satului și tradiții

culinare la ucraineni” și „Festivalul Minorităților Naționale din Maramureș” – Filiala Maramureș; „Conviețuire interetnică în Satu Mare – Artă culinară tradițională ucraineană, ediția a III-a” – Filiala Satu Mare; „Vizită de documentare religioasă a ucrainenilor

din Moldova-Sulița” și „Vizită de documentare religioasă a ucrainenilor din Ulma” – Filiala Suceava; Simpozion „Din Maramureș la Știuca”, „Ziua Minorităților Etnice din Timișoara”, „Vizită de documentare istorică – pelerinaj” și „Zilele culturii ucrainene” – Filiala Timiș; „Zilele culturii ucrainene” și „Sărbătorirea stejarului îngenunchat – ediția a IV-a” – Filiala Tulcea; „Marea Neagră ne unește – Spectacol folcloric multietnic” – Sediul din Constanța; „Gala aniversară – 5 ani de la înființarea Teatrului Național Ucrainean «Ivan Franko» al Filialei București” – Comisia de Cultură. Majoritatea devizelor prezentate de filiale și de comisiile de specialitate au fost aprobate.

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România a convocat, pentru perioada 29-30 septembrie 2026, la Sediul Central al UUR, situat în Str. Radu Popescu nr. 15, municipiul București, ședința ordinară a Consiliului (Radei) UUR.

În debutul lucrărilor, departamentul administrativ a prezentat informările realizate de compartimentele resurse umane și contabilitate cu privire la situația financiar-contabilă pentru luna august 2026 și rezultatele reieșite atât în urma analizei pe categorii a cheltuielilor efectuate la nivelul filialelor și al comisiilor de specialitate ale UUR, cât și din verificarea deconturilor transmise de președinții filialelor.

Ședința de lucru a continuat cu prezentarea și aprobarea devizelor estimative pentru acțiunile planificate a se desfășura în luna octombrie a.c., care s-au referit, în principal, la organizarea și desfășurarea unor acțiuni specifice, după cum urmează: „Bucate tradiționale ucrainene” – Filiala Arad; „Cină în stil ucrainean” și „Seară de prietenie și cultură ucraineano-română” – Filiala Bihor; „Pelerinaj la mănăstirile din Bucovina și Maramureș” și „Tradiții și obiceiuri la Căndești” – Filiala Botoșani; „Clubul Cititorilor”, „Seară de teatru ucrainean” și „Festival de cântece religioase” – Filiala București; „Șezătoare ucraineană” – Filiala Caraș-Severin; „Tradiții de toamnă în satul ucrainean” și „175 de ani de la nașterea scriitorului, publicistului și traducătorului Ivan Franko (1856-1916)” – Filiala Cluj; „Concert de muzică ucraineană” – Filiala Galați; „Aprecierii persoanelor vârstnice care au contribuit la promovarea culturii ucrainene”, „Șezătoare din bătrâni – Activitate culturală a ucrainenilor din Ruscova”, „Obiceiuri de toamnă la ucraineni”, Masă rotundă „Dialogul generațiilor – ucrainenii între trecut și prezent”, „Excursie educativă pentru copii din grupele de studiu în limba ucraineană maternă din Sighetu Marmației” și „Vizită de documentare religioasă” – Filiala Maramureș; „Vizită de documentare religioasă a ucrainenilor din Brodina” – Filiala Suceava; „Șezători ucrainene în sate bănățene”, „Vizită tematică a elevilor Liceului teoretic «Iulia Hașdeu», Concurs de interpretare a cântecului ucrainean „Drag mi-e cântecul ucrainean” și „Festivalul Ivan Galanici” – Filiala

Timiș; „Seară omagială” și „Sărbătorirea recoltei” – Filiala Tulcea; Masă rotundă pe teme geopolitice „Europa de la Pontul Euxin, ediția a II-a” – Sediul din Constanța. Majoritatea devizelor prezentate de filiale și de comisiile de specialitate au fost aprobate.

În continuarea lucrărilor, președintele UUR a prezentat referatele de necesitate pentru luna octombrie 2026. Prin acestea, filialele și comisiile de specialitate ale Uniunii au solicitat alocarea de fonduri pentru: desfășurarea ședințelor de comitet și participarea la ședințele Consiliului UUR, plata cheltuielilor gospodărești, achiziția obiectelor de uz casnic și gospodăresc, a materialelor consumabile, renovarea unor sedii etc. În urma dezbaterilor, au fost aprobate toate referatele.

De asemenea, a fost analizat stadiul implementării hotărârilor adoptate în cadrul ședinței de Consiliu din data de 30 august a.c. Analiza a reliefat faptul că deciziile sunt respectate și aplicate cu promptitudine, responsabilitate și maximă rigoare atât la nivel central, cât și la nivel județean și local, aspect reflectat direct în eficiența și coerența activităților curente ale tuturor structurilor Uniunii, consolidând astfel capacitatea de acțiune a organizației.

Un punct distinct pe ordinea de zi l-a constituit analizarea propunerilor editoriale pentru trimestrul IV al anului curent. În acest context, a fost aprobată tipărirea lucrării „Penultimele chixuri” (autor Cornelii Irod).

În continuarea lucrărilor, președintele UUR a prezentat referatele de necesitate pentru luna septembrie 2026. Prin acestea, filialele și comisiile de specialitate ale Uniunii au solicitat alocarea de fonduri pentru: desfășurarea ședințelor de comitet și participarea la ședințele Consiliului UUR, plata cheltuielilor gospodărești, achiziția obiectelor de uz casnic și gospodăresc, a materialelor consumabile, renovarea unor sedii etc. În urma dezbaterilor, au fost aprobate toate referatele.

Un alt punct pe ordinea de zi l-a constituit analiza stadiului implementării hotărârilor adoptate în cadrul ședinței de Consiliu din perioada 23-24 iulie a.c. În urma evaluării detaliate, a fost constatată o evoluție pozitivă a demersurilor inițiate, membrii Radei subliniind progresul semnificativ și ritmul susținut înregistrat în îndeplinirea obiectivelor asumate la nivelul organizației.

Spre sfârșitul lucrărilor ședinței, au fost analizate și dezbătute diverse probleme organizatorice privind desfășurarea activității de ansamblu a Uniunii Ucrainenilor din România. Printre deciziile importante adoptate s-a numărat aprobarea alocării sumei de 25.000 de lei din fondurile proprii ale UUR pentru continuarea lucrărilor de reabilitare a sălii festive a Liceului Pedagogic „Taras Șevcenko” din Sighetu Marmației, această decizie reprezentând încă o dovadă vie a sprijinului necondiționat acordat în viața mamei în limba maternă ucraineană. De asemenea, au fost aduse în atenția Consiliului numeroasele invitații de participare la evenimente și forumuri internaționale adresate Uniunii, fiind stabilite mandatele și delegate persoanele care vor reprezenta UUR la aceste manifestări.

La încheierea ședinței, Consiliul Uniunii a adoptat hotărâri pentru fiecare dintre problemele și măsurile analizate și aprobate, acestea fiind semnate de toți membrii Radei.

Următoarea ședință de lucru a Consiliului va avea loc la o dată și într-o locație care vor fi comunicate în timp util filialelor.

Tot în cadrul lucrărilor ședinței, a fost prezentată activitatea deputatului UUR, Nicolae-Miroslav Petrețchi. Pe plan extern, aceasta a inclus participarea la nivel înalt la evenimentele de la Kiev prilejuate de Ziua Independenței Ucrainei, context în care au avut loc discuții cu Președintele Ucrainei, Volodymyr Zelenskyi, și întâlniri de lucru cu diverși miniștri ucraineni, participarea la Summitul inaugural al Inițiativei pentru Integrare Carpatică (C8) de la Bukovel, precum și prezența la cel de-al șaselea Summit al Platformei Internaționale Crimeea, desfășurat la New York în marja celei de-a 81-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite. Pe plan intern, un accent deosebit s-a pus pe întâlnirile desfășurate în cadrul campaniei „Cunoaște! Susține! Rezolvă!”, materializate prin consultări aplicative cu reprezentanții administrațiilor publice locale, ai consiliilor județene, prefecturilor, inspectoratelor școlare județene, ai unităților de învățământ și cu membrii comunităților ucrainene din județele Maramureș, Satu Mare și Timiș.

Spre sfârșitul lucrărilor ședinței, au fost analizate și dezbătute diverse probleme organizatorice privind desfășurarea activității de ansamblu a Uniunii Ucrainenilor din România. În acest context, au fost aduse la cunoștința Consiliului invitațiile oficiale primite privind participarea UUR la o serie de evenimente importante, printre care: invitația de a participa la Adunarea Generală Anuală a Congresului European al Ucrainenilor (CEU), invitația la Adunarea Generală Anuală a Congresului Mondial Ucrainean (CMU), invitația la „Open Zakarpattia 2026”, precum și invitația primarului municipiului Timișoara la conferința „Forum for European Values”.

La încheierea ședinței, Consiliul Uniunii a adoptat hotărâri pentru fiecare dintre problemele și măsurile analizate și aprobate, acestea fiind semnate de toți membrii acesteia.

Următoarea ședință de lucru a Consiliului va avea loc la o dată și într-o locație care vor fi comunicate în timp util filialelor.

Consiliul (Rada) Uniunii Ucrainenilor din România

CRONICA ACTIVITĂȚII UUR

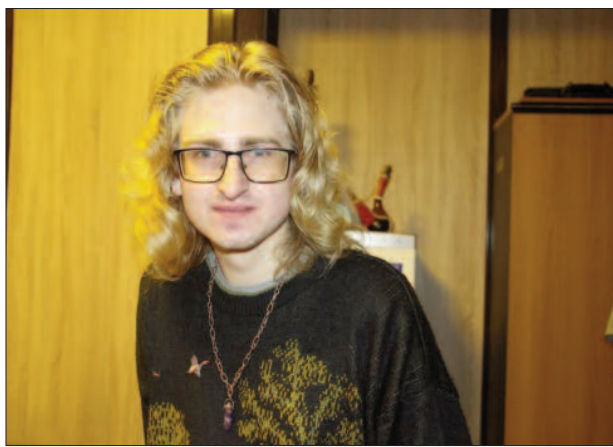
Stepan Traista, reprezentant al UUR, a obținut Locul I la Concursul internațional „Ucraina în inimă. Viitorul Ucrainei în Europa”

Uniunea Ucrainenilor din România adresează sincere felicitări lui Stepan Traista, asistent manager în cadrul sediului central al UUR, pentru reușita de a obține Locul I în cadrul Concursului internațional al tinerilor ucraineni „Ucraina în inimă. Viitorul Ucrainei în Europa”/ „Україна в серці. Майбутнє України в Європі”.

Rezultatul reprezintă o recunoaștere a perspectivei sale asupra viitorului Ucrainei și a implicării tinerilor în susținerea comunității, a culturii și a valorilor ucrainene în Europa.

UUR îi felicită, de asemenea, pe ceilalți câștigători ai concursului, Anastasiia Popelo și Anna Shevchuk, precum și pe toți participanții care au ales să își exprime, prin idei și experiențe personale, viziunea asupra Ucrainei și a locului acesteia în Europa.

Concursul s-a desfășurat în perioada 24 iulie-21 august 2026, în contextul celei de-a 35-a aniversări a restabilirii independenței Ucrainei. Organizatorii au invitat tinerii ucraineni să își prezinte viziunea asupra viitorului țării și să vorbească despre propriile experiențe de susținere a Ucrainei.

Competiția s-a adresat tinerilor ucraineni și persoanelor de origine ucraineană cu vârste cuprinse între 18 și 35 de ani, care locuiesc în țări europene, cu excepția Rusiei și Belarusului. Participarea a presupus redactarea unui eseu în limba ucraineană și realizarea unui material video care să conțină un mesaj în limba ucraineană despre voluntariat, activitate civică, inițiative de tineret, promovarea culturii ucrainene sau propria viziune asupra viitorului Ucrainei.

Participanții au putut aborda una dintre cele cinci teme propuse de organizatori, precum „Viitorul Ucrainei după Victorie”, „Ucraina și Europa”, „Identitatea ucraineană în străinătate”, „Rolul tinerilor în reconstrucție” și „Propria experiență de susținere a Ucrainei”, sau au avut posibilitatea de a propune o temă proprie.

Lucrările au fost evaluate de comisia de concurs în funcție de actualitatea temei, consistența și relevanța ideilor, originalitatea și argumentarea acestora, abordarea creativă, valoarea practică a propunerilor și calitatea prezentării.

Concursul a fost organizat de către Consiliul Tineretului din cadrul Congresului European al Ucrainenilor și Asociație MOST UA-CZ, cu sprijinul și sub patronajul Congresului European al Ucrainenilor.

Departamentul Minorități al Arhiepiscopiei Iașilor, în colaborare cu Uniunea Ucrainenilor din România, a organizat a doua ediție a „Taberei Bucuriei”

În zilele de luni și marți, 24-25 august 2025, Departamentul Minorități al Arhiepiscopiei Iașilor, în colaborare cu Uniunea Ucrainenilor din România, Filiala Botoșani, a organizat în parohiile Rogojești și Sinăuți a doua ediție a „Taberei Bucuriei” în comunitatea etnică ucraineană, eveniment menit să-i aducă împreună pe tinerii și copiii din cele două parohii. La acțiune au participat aproximativ 100 de

persoane, dintre care 74 au fost beneficiari direcți ai proiectului, respectiv tineri și copii din comunitate.

Deschiderea taberei a avut loc prin săvârșirea Sfintei Liturghii, oficiată de către preoții parohi ai celor două comunități, alături de voluntarii departamentului și de către tinerii participanți. Cuvântul de binecuvântare, rostit de părintele protopop Ionuț Apetrei, le-a oferit tinerilor un imbold spre redescoperirea de sine în aceste zile de activitate.

Victor Semciuc, prim-vicepreședinte UUR și președintele Filialei Botoșani a UUR, a întărit dorința de colaborare și sprijin reciproc între Biserică și comunitate și a subliniat faptul că Uniunea Ucrainenilor din România va fi mereu aproape de etnicii ucraineni din cele două localități.

Claudia Hrinciuc, inspector pentru minoritatea ucraineană în cadrul IȘJ Botoșani, a pus un accent deosebit pe importanța colaborării dintre instituții, în vederea unei bune desfășurări a activităților dedicate elevilor din comunitatea ucraineană. În același timp a subliniat rolul decisiv pe care îl au formatorii voluntari în aceste evenimente.

Programul a fost îmbogățit cu numeroase ateliere de lucru manual, activități recreative, jocuri și momente de comuniune, care au adus multă veselie și apropiere între participanți. Între rugăciune, dialog și joc, copiii și tinerii au descoperit frumusețea de a fi împreună și de a crește în lumina credinței.

Comunitatea locală primește cu bucurie, în fiecare an, echipa care realizează proiectele de colaborare și numărul copiilor participanți la acest eveniment fiind în creștere în fiecare an.

O nouă grupă de studiu pentru limba maternă ucraineană, aprobată la Școala Gimnazială Criciova

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, salută decizia adoptată joi, 24 septembrie, de Consiliul de Administrație al Inspectoratului Școlar Județean Timiș, prin care a fost aprobată constituirea grupei de studiu, la nivel gimnazial, pentru limba maternă ucraineană la Școala Gimnazială Criciova.

diu, la nivel gimnazial, pentru limba maternă ucraineană la Școala Gimnazială Criciova. Începând cu luna octombrie, elevii ucraineni din Criciova au, pentru prima dată, posibilitatea de a studia limba maternă în cadrul școlii din localitate.

Deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi consideră că această decizie reprezintă un pas important pentru comunitatea ucraineană din județul Timiș și, în același timp, o dovadă concretă că drepturile minorităților naționale pot fi exercitate prin utilizarea mecanismelor legislative și instituționale aflate în vigoare în România.

Totodată, președintele Uniunii Ucrainenilor din România le mulțumește reprezentanților Inspectoratului Școlar Județean Timiș și conducerii Școlii Gimnaziale Criciova pentru deschiderea și sprijinul acordat, precum și tuturor partenerilor Uniunii Ucrainenilor din România implicați la nivel local în realizarea acestui demers.

De asemenea, Nicolae-Miroslav Petrețchi transmite mulțumiri conducerii Filialei Timiș a Uniunii Ucrainenilor din România și, în mod special, doamnei Maria Szabo-Condrei, inspector școlar pentru minoritatea ucraineană în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Timiș, pentru implicarea și contribuția la obținerea acestui rezultat.

„Pentru mine, acest moment reprezintă mai mult decât înființarea unei grupe de studiu. Este o confirmare că, prin dialog, perseverență și folosirea corectă a instrumentelor legale pe care le avem la dispoziție, putem obține rezultate concrete pentru comunitatea noastră. Este un pas important pentru păstrarea limbii materne și a identității ucrainene și mă bucur că elevii din Criciova vor avea, de acum înainte, această posibilitate”, a subliniat deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi.

Activitatea „Lucru manual cu femeile din Bistra” a Filialei Maramureș

Organizația locală Bistra a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat la 24 septembrie a.c. activitatea „Lucru manual cu femeile din Bistra”. Organizată la sediul organizației locale de către președinta acesteia, Mariana-Lucia Nan, întâlnirea a reunit participante cu vârste cuprinse între 10 și 85 de ani. Diferența de generații a reprezentat una dintre componentele importante, surprinzând experiența celor care cunosc meșteșugurile tradiționale ca resursă pentru generațiile tinere.

La activitate a luat parte și Miroslav Petrețchi, președintele Filialei Maramureș a UUR, a cărui prezență a subliniat importanța pe care organizația o acordă inițiativelor culturale dezvoltate în comunitățile locale.

Pentru UUR, susținerea acestor proiecte înseamnă și susținerea structurilor locale care cunosc cel mai bine specificul comunităților și pot crea contexte în care oamenii se întâlnesc, colaborează și transmit mai departe elemente ale patrimoniului cultural ucrainean.

Participantele au prezentat și au practicat tehnici tradiționale de lucru manual, de la împletirea cioapilor din lână și confecționarea vestelor și puloverelor până la realizarea unor modele tradiționale și decorative. În acest fel, modelele, tehnicile și deprinderile au circulat firesc între generații, prin lucru împreună și prin schimb direct de experiență.

Activitatea a reprezentat un frumos prilej de socializare, schimb de experiență și transmitere a meșteșugurilor tradiționale de la generațiile mai în vâ-

(Continuare la pagina 8)

Sursa: www.uur.ro

RUS, RUSIN, RUSNAC, RUTEAN, HUȚUL, HUȚAN, CAZAC ȘI HAHOL = UCRAINEAN

(Urmare de la pagina 1)

Ureche, Simion Dascălu, completează între 1660 și 1669 această operă cu o povestire-legendă despre prisăcarul rus (= ucrainean) lețko și întemeierea Moldovei. În tălmăcirea lui Simion Dascălu despre lețko, se spune că Țara Moldovei a fost, la 1359, formată din două popoare: „giumătate ruși și giumătate rumâni” – adică ruși (= ucraineni) și români –, lucru cunoscut, căci până astăzi (1660-1669) „giumătate din țară este locuită de rumâni, iar cealaltă de ruși”⁶, de unde rezultă clar că *rus* a fost etnonimul propriu populației ucrainene care exista pe aceste meleaguri, provenind, indubitabil, de la primul stat al ucrainenilor, *Rusi/Rusia Kieveană* (neavând vreo legătură cu actualul stat Rusia, deoarece la mijlocul secolului al XIV-lea acesta nici nu exista – vezi *infra*).

La întrebarea ce limbă vorbește, prisăcarul lețko a răspuns: *rusă*. Chiar și astăzi, mai ales în mediul rural, în cazul populației vârstnice, dacă este întrebat un ucrainean ce naționalitate are, el va răspunde că este *rus*, iar limba pe care o vorbește este *rusa* (*po rus'ky*). Ucrainenii și în prezent își numesc portul cu sintagma *rus'ka noša* „portul rus(esc)”, iar când vor să cânte muzică ucraineană sau să joace pe ritmul acesteia spun *zaspivajme po rus'ky, zahrajme po rus'ky*.

Cu atât mai mult, populația românească din satele vecine cu cele ucrainene numesc localitatea „un sat de ruși”, „satul de ruși”, iar pe locuitorii acestora, prin etnonimele *rus*, *ruscă*, *ruși* și *ruște*. Referindu-se la localitatea Rona de Sus, unde majoritatea populației este ucraineană, și ținând cont că există și Rona de Jos (localitate de români), un român dintr-un sat vecin va numi Rona de Sus prin sintagma „Rogna cu ruși” sau „Rogna rusască”. Aceasta este o dovadă că în conștiința românilor s-a întipărit etnonimul *rus* încă de pe vremea Rusiei Kieveene, de când aceștia au intrat pentru prima dată în contact cu populația ce aparținea de statul medieval cu centrul la Kiev.

Aceeași situație o întâlnim și mai târziu la Ion Neculce (1672-1745), continuatorul muncii predecesorilor săi, Grigore Ureche și Miron Costin, care folosește în cronică sa, după cum a constatat Corneliu Reguș⁷, denumirea *Ucraina* și *Țara căzăcească*, aceasta fiind în opoziție cu denumirile *mosc*, *Țara moschicească*, *împăratul Moscului*, *moscal* și *moscavcă* (care abia mai târziu vor deveni *rus*, *rusoaică/ruși*, *rusoaice*, cu sensul de locuitor al Imperiului Rus în loc de vechiul *moscalcă* sau *moscavcă*. De aici rezultă că etnonimul *rus* (*ruscă*, *ruși*, *ruște*), folosit în România pentru a denumi poporul ucrainean, este motivat istoric.

Rusin, aflat într-o strânsă legătură cu *rus*, este un etnonim păstrat din cele mai vechi timpuri, care a continuat să fie utilizat în perioada medievală de populația din Galiția, Bucovina și Transcarpatia.

Denumirea de *rusin* (atestată în izvoarele vechi sub forma *роусинъ/rousinŭ*) reprezintă etnonimul atribuit unui locuitor al Rusiei Kieveene. Acest termen a apărut la începutul secolului al X-lea, fiind utilizat inițial pentru a-i desemna pe locuitorii Kievului și pe cei din teritoriile adiacente, respectiv cnezatul Pereiaslavului și pământurile situate pe cursul mijlociu al Niprului, extinzându-se ulterior la nivelul întregului teritoriu al Rusiei Kieveene⁸.

Acest substantiv a luat naștere ca formă de singular a etnonimului colectiv de plural *rus* (reprezentanți ai poporului rusi, cu centrul la Kiev), fiind obținut prin atașarea sufixului *-in/-yn* la rădăcina lexicală *rus* (adică *rus* + suf. *-in/-yn*).

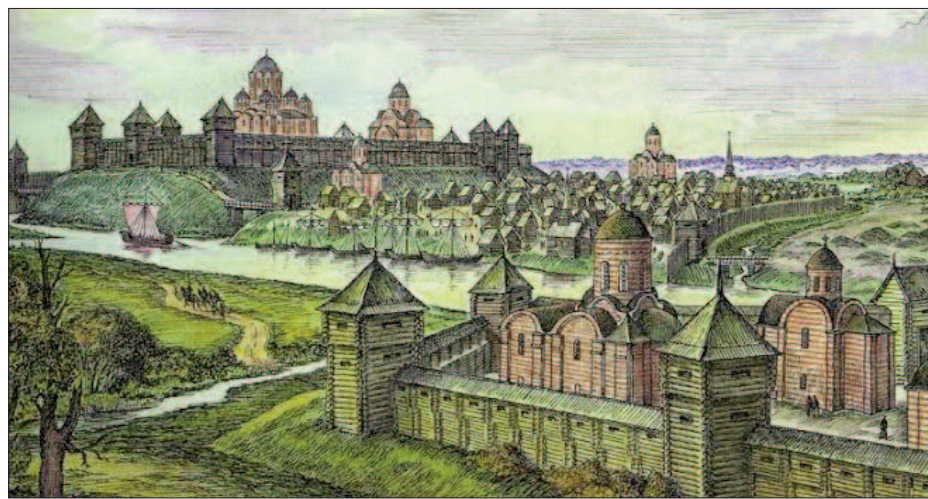
Cele mai vechi atestări documentare ale cuvântului *rusin* se găsesc în unele tratate încheiate între Rusia Kieveană și Imperiul Bizantin. Primul dintre acestea a fost semnat în anul 911 (sau anul 6420 de la facerea lumii) de către cneazul Oleh (cel Întept), după cum rezultă din cronică „Povestea anilor trecuți” („*Povist' vrem'anych lit'*”) a lui Nestor, unde este consemnat: «аще ударить русинъ боярина, або боярин русина» („dacă un *rusin* îl va lovi pe boier, sau boierul pe *rusin*”)⁹.

În anul 944, în aceeași cronică, în Tratatul de pace bizantino-rus, încheiat între cneazul Ihor al Kievului și împărații Bizanțului (Roman I Lekapenos, Constantin al VII-lea și Ștefan), în care erau reglementate direct cazurile de omor dintre cetățenii celor două state (slavi păgâni/creștini și greci creștini), apare menționat: «аще убъеть русинъ хрестіанина, або хрестіанин русина» („dacă un *rusin* va ucide un creștin, sau un creștin pe un *rusin*”)¹⁰.

În această perioadă, termenul desemna un locuitor cu drepturi depline al Rusiei Kieveene, un negustor sau un războinic care reprezenta statul kievean peste hotare¹¹.

Inițial, cuvântul *rusin* era utilizat exclusiv la singular. Totuși, la sfârșitul secolului al XV-lea și celui de-al XVI-lea, când teritoriile ucrainene și belaruse se aflau în componența Marelui Ducat al Lituaniei și a Uniunii Polono-Lituaniei (Rzeczpospolita), în documente apare pentru prima dată forma de plural *rusyny* „rusini”. Astfel prima mențiune atestată a formei de plural apare în anul 1501, în hrisovul de organizare al Voievodatului Belz (Galiția)¹².

Rusin a fost atât etnonimul (acordat de alte popoare), cât și endonimul (numele pe care populația și-l dădea ei înseși) folosit timp de secole de strămoșii ucrainenilor de astăzi din teritoriile de început ale Rusiei Kieveene și, ulterior, de administrațiile polono-lituaniene și austro-ungare.

În Uniunea Polono-Lituaniană, denumirea de *rusini* (în latină, *rutheni*) reprezenta numele oficial al ucrainenilor și belarușilor, folosit pentru a-i distinge de polonezi (leși) și de moscoviți (moscali)¹³.

Până la începutul secolului al XX-lea, un locuitor al Galiției sau al Maramureșului se definea pe sine ca fiind *rusin* (la fel ca în cazul lui *rus*), astăzi termenul păstrându-se ca arhaism sau sinonim regional pentru *ucrainean*.

Totodată, printr-un tertip, acest termen apare ca nume al unei mișcări identitare distincte, care susține, fără niciun argument istoric sau de altă natură, că rusinii carpatini reprezintă o a patra națiune slavă răsăriteană, separată de ucraineni.

Din punct de vedere antroponimic, lexemul *rusin* este destul de prezent în mediul slav din regiunea transcarpatică.

La polonezi, numele de familie *Ruszin* apare, pentru prima dată, în documente la 1343¹⁴. În Suceava, este atestat la 1456: *Po(p) Rusi(n) sь svoi(m) s(ы)nom Bohdano(m)*¹⁵, iar, în Maramureșul istoric, în localitatea Koloceava, la 1585: *Nic. Ruzyn* și în Lupcea, la 1715: *Rusin Andri*¹⁶.

Numele de familie *Ruszin*, după cum afirmă P. P. Cucka, poate proveni: 1. de la n.b. v.sl. *Rúsin/Rúsyn* < adj. inv. *rus* „blond, roșcat” (vezi n.fam. Rus), care, la slavii de sud, se folosește și azi ca n.pers.; 2. de la etn. *rúsyn*, prin care, în Evul Mediu, popoarele Europei Centrale îi deosebeau pe slavii de est de varegi¹⁷. Mai târziu, mai ales în perioada stabilizării numelor de familie, populația carpatică autohtonă (dolinienii) îi denumea prin etn. *rúsyn* pe ucrainenii veniți din Galiția, adică pe huțuli și pe boiki¹⁸.

Un derivat de la *Rusyn*, cu o frecvență medie în antroponimia Ucrainei Transcarpatice, este n.fam. *Rúsynko*, cu varianta *Rúsínko* (prezente în raioanele ucrainene Vynohradiv, Mijhirea, Mukacevo, Teaciv și Ujhorod), fiind format din antrop. *Rusýn* + suf. ucr. *-k(o)*¹⁹.

Rusnac este un endonim vernacular derivat ca o variantă fonetică și regională a aceluiași etnonim de bază, *rus*.

Această denumire a fost conservată din perioada medievală de către populațiile slave din Galiția, Bucovina, Transcarpatia, precum și de cea din Maramureș. În timp ce ucrainenii din regiunile centrale au adoptat treptat noul etnonim național, *ucrainean*, tocmai pentru a evita confuzia cu Statul Rus, comunitățile subcarpatice au menținut formele identitare arhaice. Astfel, în anumite areale (cum sunt Maramureșul, estul Slovaciei sau zonele de contact cu spațiul polonez), sufixul *-ac* a fost atașat lingvistic pentru a desemna individul care aparține ritului ortodox și, mai târziu, greco-catolic și care este vorbitor al unui dialect ucrainean carpatic.

Ca nume de familie (în faza incipientă), în zona Ucrainei Transcarpatice și a Maramureșului, *Rusnac* (care funcționează în prezent ca nume de familie în mai multe localități din Maramureș) este atestat în localitatea Iasinea, la 1672: *Olexa Rusnak*, iar în Kvasy, 1672-1679: *Ivan Rusznak*²⁰. Azi, n.fam. *Rusnák* (< etn. local *rusnák*)²¹, cu forma palatală *Rusn'ák*, este răspândit în raioanele transcarpatice Rahiv, Teaciv, Hust și Mijhirea²². Și în Maramureș, este actual termenul *rusnac* (cu pl. *rusnaci*), fiind folosit, alături de apelativul *rus*, cu sensul de *ucrainean*.

Rutean reprezintă un exonim administrativ latinizat, utilizat în mod oficial în cancelariile imperiale habsburgice, poloneze și ungare pentru a desemna populația Rusiei Kieveene.

A fost utilizat în mod oficial în cancelariile din Europa Centrală pentru a denumi populația de confesiune bizantină (inițial ortodoxă și ulterior greco-catolică) din Galiția, Bucovina și Transcarpatia (teritorii etnice ucrainene). Acest termen birocratic a fost preluat direct din latina medievală (*ruthenus/rutheni*) cu scopul de a desemna în mod unitar populația slavă de rit bizantin din provinciile controlate de aceste state, funcționând ca o graniță identitară oficială în raport

(Continuare la pagina 6)

⁶ Corneliu Reguș, *Ukrajinci v Rumuniji*, Editura RCR Editorial, București, 2017, p. 35 și urm.

⁷ *Ibidem*, p. 44-46.

⁸ Ye. P. Nakonečnyi, *Ukradene imija: Čomu rusyny staly ukrajinc'amy?*, ediția a 3-a, Lviv, 2001, p. 23-25.

⁹ ****Povist' vrem'anych lit, Litopys Ruskyi*, tradus după textul de la Ipatiev de Leonid Mahnovet, „Dnipro”, Kiev, 1989, p. 16-18; Ye. P. Nakonečnyi, *op. cit.*, p. 23-25.

¹⁰ ****Povist' vrem'anych lit...*, p. 21-22.

¹¹ Ye. P. Nakonečnyi, *op. cit.*, p. 45-46.

¹² Ukrajinka: <https://www.lib.dp.ua/?do=ukrainica&lng=1&id=3&idg=5>.

¹³ *Ibidem*.

¹⁴ K. Rymut, *Nazwiska pollaków: Słownik historyczno-etymologiczny*, tom II (L-Ż), Wydawnictwo Instytutu Języka Polskiego PAN, Kraków, 2001, p. 372.

¹⁵ ****Slovnyk staroukrajins'kaji movy XIV-XV st.* (red. L. L. Humeč'ka, I. M. Kernyc'kyj), vol. II, „Naukova dumka”, Kiev, 1978, p. 308.

¹⁶ Bélay Vilmos, *op. cit.*, p. 160, 172.

¹⁷ P. P. Čučka, *op. cit.*, p. 494.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ *Ibidem*.

²⁰ Bélay Vilmos, *op. cit.*, p. 166, 130.

²¹ De asemenea, în Ucraina Transcarpatică (în raioanele Mijhirea, Mukacevo și Teaciv), funcționează și n.fam. *Rusn'ák* (*Rusneac*), care are la bază apel. *rusn'ák* „ucrainean”, acesta din urmă fiind folosit, până nu demult, de către austrieci și doar de unii dintre unguri și slovaci pentru a-i numi pe ucrainenii carpatici (cf. P. P. Čučka, *op. cit.*, p. 495). În afară de Ungaria, Slovacia și Polonia, *Rusn'ák* este răspândit și în Croația (cf. *Ibidem*).

²² P. P. Čučka, *loc. cit.*

RUS, RUSIN, RUSNAC, RUTEAN, HUȚUL, HUȚAN, CAZAC ȘI HAHOL = UCRAINEAN

(Urmare de la pagina 5)

cu celelalte grupuri etnice din regiune. Așa cum indică documentele istorice analizate de cercetătorii din spațiul austriac, rutenii din secolul al XIX-lea nu constituiau o entitate izolată, ci reprezentau ramura vestică a mișcării naționale ucrainene.

Cronicile maghiare (precum *Gesta Hungarorum*) și documentele papale au latinizat termenul *rus* sau *rusin* (deși ei foloseau și termenul maghiar *orosz*) sub formele *ruthenus* (pentru a indica o persoană) și *Ruthenia* (pentru a denumi un teritoriu).

Denumirea de *ruteni* a apărut în Europa Occidentală ca un exonim pentru locuitorii Rusiei Kievene la sfârșitul secolului al XI-lea. În cronicile europene scrise în limba latină, denumirea este fixată pentru prima dată în „Analele de la Augsburg” („Annales Augustani”) în anul 1089, sub forma *Ruthenorum* („Regele rutenilor”)²³.

Este cunoscut faptul că în perioada medievală cronicarii europeni aveau tradiția de a denumi popoarele noi, puțin cunoscute de ei, cu numele unor triburi antice de mult dispărute. Aceștia au preluat denumirea tribului celtic al rutenilor (*ruteni*), care trăiseră cândva în Galia (pe teritoriul Franței de astăzi), și, pe baza consonanței, i-au aplicat-o poporului Rusiei Kievene (rusinilor).

Începând cu anul 1596, denumirea de *ruteni* a fost adoptată în documentele papilor de la Roma și ale Curiei Romane pentru a-i desemna pe ucrainenii și belarușii uniți (greco-catolici). De la sfârșitul secolului al XVIII-lea și până la începutul secolului al XX-lea, termenul *ruteni* a fost utilizat în cadrul Monarhiei Habsburgice ca etnonim pentru ucrainenii²⁴.

Tranziția oficială (doar în limba ucraineană) de la forma de *rutean* (la singular) și *ruteni* (la plural) la *рутенець* (*rutenec*), respectiv *рутенці* (*rutenți*) s-a produs la finele secolului al XVIII-lea, după împărțirile Poloniei, când Galiția (1722) și Bucovina (1774) au fost anexate de Imperiul Habsburgic (aici intră și Transcarpatia, anexată total în 1699). În acest context geopolitic, administrația de la Viena a oficializat în 1772 utilizarea termenului german *Ruthenen* (iar limba ce-o vorbeau – *ruthenische Sprache*) pentru întreaga populație ucraineană din imperiu, adoptând o barieră semantică deliberată pentru a evita confuzia cu rușii (*Russen*).

Prin urmare, în secolul al XIX-lea, în Bucovina și în Maramureș, termenul *rutean* însemna exact ceea ce numim astăzi *ucrainean*.

La granița dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea, pe fondul ascensiunii renașterii naționale, acest exonim a fost abandonat treptat în favoarea etnonimului modern de *ucrainean*. Procesul de mutație identitară se reflectă și în literatura epocii, un exemplu fiind volumul „Ruthenii” din 1913 al lui Ivan Franko, unde termenul a căpătat conotații ironice, taxând egoismul provincial, falsul patriotism al intelectualilor conservatori, care, din cauza loialității față de Imperiul Habsburgic, respingeau ideea unei unificări culturale panucrainene.

În spațiul istoric românesc, în special în județul Maramureș și în Bucovina, documentele din secolele XVIII-XX folosesc cuvintele *rus*, *rusin*, *rusnac*, *rutean* în mod interschimbabil:

- actele austriece și maghiare îi înregistrează pe ucrainenii din Maramureșul istoric și din satele de pe văile Vișeuului și ale Ruscovei drept *ruteni* (*rutének*).
- în limbajul popular local, ei își spuneau *ruși*, *rusini* sau *rusnaci*.
- românii din satele vecine îi numeau și îi numesc, adesea, chiar și acum, *ruși* (fără ca aceștia să aibă vreo legătură cu Rusia, stat cu capitala la Moscova, ci strict ca derivat regional din *rus/rusin*).

Odată cu apariția statului ucrainean modern și stabilizarea terminologiei din a doua jumătate a secolului al XX-lea, majoritatea covârșitoare a acestor populații carpatice au adoptat identitatea națională *ucraineană* (exact cum *valahii*, *moldovenii*, *muntenii*, *maramureșenii* etc., la 1918, au devenit *români*). Acest fenomen explică de ce, în recensămintele recente din localități precum Lunca la Tisa, Repedea sau Poienile de sub Munte, populația se declară astăzi majoritar ucraineană, chiar dacă buncii lor erau trecuți în documentele interbelice sau imperiale drept *ruteni*, lucru firesc, drept pentru care nici nu ar mai trebui ca la recensământ să existe rubrica *ruteni*, din moment ce pentru *români* nu mai apare forma veche de *valahi*.

Identitatea *ruteană* s-a conturat ca o alternativă regională, la nivel micro, în raport cu etnonimul *ucrainean*, manifestându-se în prezent printr-un grai regional ce reprezintă o etapă mai veche a evoluției limbii ucrainene comune. Totodată, portul, obiceiurile și tradițiile acestei comunități sunt în esență ucrainene. La nivelul psihologiei colective, grupul a dezvoltat o mentalitate practică de supraviețuire și o existență bazată pe adaptare, formând și cultivând în paralel o ideologie proprie, care nu este validată de cercetările istoriografice, ci este chiar infirmată de consensul academic.

Huțul, huțan sunt etnonime ucrainene locale purtate de subgrupurile etnografice carpatice.

Izolarea geografică oferită de lanțul muntos al Carpaților Nordici a permis conservarea unor trăsături culturale unice în cadrul aceleiași entități lingvistice slave de est.

Huțul reprezintă o comunitate montană de păstori și meșteșugari din Carpații Orientali (regiunile Ivano-Frankivsk, Transcarpatia, Cernăuți și județele Maramureș și Suceava din România). În antropologia culturală universală, *huțulii* sunt o ramură etnografică de bază a poporului ucrainean²⁵, remarcabilă prin graiul specific (arhaic ucrainean, cu împrumuturi lexicale din fondul autohton românesc), portul popular și tehnica unică a decorării ouălor.

Huțan (*huțancă* – femininul singular) este un regionalism fonetic utilizat preponderent în Moldova istorică și Bucovina pentru a-i desemna pe huțuli sau, prin extensie, pe toți muntenii de origine ucraineană.

În *Micul atlas lingvistic român*, la harta 702²⁶, după cum constată Corneliu Reguș, într-un areal compact, tocmai pe acele teritorii pe care, din cele mai vechi timpuri, alături de români trăiește populația ucraineană (care include Maramureșul, Nordul Transilvaniei, Bucovina și Nord-Estul Moldovei), într-o notă, se menționează că lexemul *ruscă* are sensul de *ucraineancă*. În punctul cartografiat 386 (de pe aceeași hartă 702), care îi corespunde satului Marginea (aflat în apropierea orașului Rădăuți și a satelor huțule din zonă), pentru aceeași noțiune apar două cuvinte: *ruscă* și *huțancă*, de unde rezultă, după cum afirmă același cercetător ucrainean, „că ambii termeni sunt, în conștiința românilor, identici din punct de vedere semantic”, iar „acest lucru nu o să le fie de folos tuturor ignoranților care, în ultima perioadă, încearcă insistent să-i separe pe huțuli de restul ucrainenilor, negând etnogeneza lor comună”²⁷.

Cazac reprezintă un endonim de proveniență socio-militară, definit printr-o puternică dimensiune sociopolitică și consolidat în jurul unui mit fondator specific.

Spre deosebire de termenii precedenți, acesta nu a apărut ca o categorie etnică, ci ca un statut socio-militar (*oameni liberi* autoorganizați la frontiera stepelor pontice pentru a respinge incursiunile tătare și expansiunea polonă). În unele graiuri turco-tătare, *kazak* însemna „om liber” (*kazah* desemnându-i pe turcii liberi din Asia Centrală). Însă, odată cu ascensiunea Hatmanatului cazacilor zaporojeni în secolul al XVII-lea sub conducerea lui Bohdan Hmelnyțkyi, identitatea de cazac s-a suprapus complet peste identitatea națională a ucrainenilor din teritoriile centrale. Se poate observa cum cazacii au devenit fundamentul simbolic, cultural și politic al statalității Ucrainei moderne, reflectat inclusiv în textul imnului național²⁸.

Hahol constituie un exonim peiorativ și colocvial, utilizat istoric în spațiul imperial rus ca un apelativ informal pentru a-i denumi pe ucrainenii în context colonial.

Lingvistic, termenul derivă din denumirea frizurii tradiționale a războinicilor cazaci, la origine fiind cuvântul rusesc *xoxol* (pronunțat [hahól]) „o şuviță lungă de păr lăsată pe scalpul ras”. În sociolingvistică și științe politice, termenul este clasificat drept o insultă etnică, imperialistă, utilizată pentru a minimaliza și ridiculiza specificul național ucrainean în raport cu cultura rusă dominantă.

Această tunsoare specifică, numită în ucraineană *oseledeț* (*оселедець*), era purtată în mod tradițional de cazacii zaporojeni între secolele al XVI-lea și al XVIII-lea. Ea avea un rol deopotrivă militar și simbolic, fiind un semn al mândriei războinice.

În Imperiul Rus, termenul *hahol* a trecut printr-un proces de metonimie, fiind transferat de la frizura specifică a cazacilor la întreaga populație din regiunea

(Continuare la pagina 9)

²³ A.L. Baicar, *Ukrajina ta ukrajinci na ievropeis'kyh etnohrafichnykh kartach*, Lviv, 2022, p. 71.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Encyklopedija ukraïnoznavstva*: <http://litopys.org.ua/encycl/eui026.htm> (Z. Kuzel'a).

²⁶ Emil Petrovici, *Micul atlas lingvistic român*, Partea II (ALRM II): Serie nouă, vol. 2, red. princ. Ioan Pătruț, București, Editura Române, 1967, harta 702. ²⁷ ****Povist' vrem'anykh lit...*, p. 21–22.

²⁷ Corneliu Reguș, *op. cit.*, p. 46-47.

²⁸ *Encyklopedija ukraïnoznavstva*: <http://litopys.org.ua/samovydy/sam11a.htm> (Semen Myšeckii).

PREȘEDINTELE UUR A PARTICIPAT LA CEL DE-AL ȘASELEA SUMMIT AL PLATFORMEI INTERNAȚIONALE CRIMEEA

Deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi a participat, miercuri, 23 septembrie, la invitația președintelui Ucrainei, Volodymyr Zelenskyi, la cel de-al șaselea Summit al Platformei Internaționale Crimeea, desfășurat la New York, în marja celei de-a 81-a sesiuni a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite, principalul for deliberativ al ONU, în cadrul căruia toate cele 193 de state membre

participă la dezbateri și discută principalele probleme internaționale privind pacea, securitatea, cooperarea și dezvoltarea.

Summitul a reunit șefi de stat și de guvern, miniștri, reprezentanți ai Uniunii Europene și

nale și a respectării dreptului internațional, inclusiv prin restabilirea controlului Ucrainei asupra Crimeei. Mesajul transmis a evidențiat faptul că securitatea regională, respectarea suveranității statelor și protejarea drepturilor omului sunt strâns legate de soluționarea situației din peninsula Crimeea.

Agenda summitului s-a concentrat pe situația actuală din peninsula Crimeea, aflată sub ocupație temporară, pe respectarea drepturilor omului și pe consecințele militarizării regiunii, inclusiv în domeniul educației și în rândul tinerilor. De asemenea, discuțiile au vizat securitatea regională și globală, menținerea atenției și a presiunii internaționale asupra Rusiei, respectarea integrității teritoriale a Ucrainei și

ai organizațiilor internaționale, precum și parteneri ai Ucrainei din diferite regiuni ale lumii.

România a fost reprezentată la nivel înalt de președintele Nicușor Dan, cu care deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi a avut ocazia să discute despre importanța unor astfel de evenimente.

Președintele UUR a mulțumit președintelui Nicușor Dan pentru sprijinul constant acordat Ucrainei și pentru poziția sa fermă și tranșantă față de agresiunea Federației Ruse, precum și pentru angajamentul de a susține respectarea suveranității, integrității teritoriale și dreptului internațional.

Summitul a fost deschis de către președintele Ucrainei, Volodymyr Zelenskyi, care a subliniat importanța restabilirii ordinii internațio-

identificarea unor măsuri coordonate pentru deocuparea Crimeei.

Cooperarea internațională și inițiativele menite să consolideze securitatea și stabilitatea în regiunea Mării Negre au constituit, de asemenea, un alt punct de interes al summitului.

Participarea reprezentantului minorității ucrainene în Camera Deputaților la acest eveniment are o importanță deosebită pentru Uniunea Ucrainenilor din România, reflectând rolul activ al UUR în sprijinirea Ucrainei, în promovarea respectării dreptului internațional și în susținerea intereselor și valorilor comunității ucrainene din România.

Platforma Crimeea constituie un mecanism internațional de consultare și coordonare inițiat de Ucraina în 2021, cu scopul de a menține pe agenda internațională problema ocupației Crimeei, de a consolida politica de nerecunoaștere a modificării ilegale a statutului juridic al peninsulei și de a sprijini eforturile pentru respectarea suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei.

Sursa: www.uur.ro

Delegația UUR, la Summitul inaugural al Inițiativei pentru Integrare Carpatică (C8) de la Bukovel

O delegație a Uniunii Ucrainenilor din România, condusă de președintele UUR, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a participat la Summitul inaugural al Inițiativei pentru Integrare Carpatică C8, desfășurat în perioada 18-20 septembrie, la Bukovel, în regiunea Ivano-Frankivsk, Ucraina. Reuniunea la nivel înalt a reunit reprezentanți ai celor opt state din regiunea carpatică, precum și reprezentanți ai instituțiilor europene, ai mediului de afaceri și ai comunităților locale și este dedicată consolidării cooperării regionale în domenii precum securitatea, dezvoltarea economică, investițiile și cooperarea transfrontalieră.

Inițiativa C8 reprezintă o platformă regională care reunește Austria, Cehia, Polonia, România, Serbia, Slovacia, Ucraina și Ungaria, având ca obiectiv consolidarea cooperării în regiunea carpatică. Summitul este organizat la inițiativa președintelui Ucrainei, Volodymyr Zelenskyi, iar România este reprezentată de președintele Nicușor Dan. Dincolo de componenta politică la nivel înalt, programul summitului reunește reprezentanți ai mediului de afaceri, investitori internaționali, autorități locale și regionale, precum și instituții europene. Potrivit organizatorilor, noul format urmărește transformarea spațiului carpatic într-un spațiu al securității, dezvoltării economice, investițiilor și cooperării transfrontaliere, prin trecerea de la dialogul politic la proiecte concrete.

Ziua de vineri, 18 septembrie, a fost marcată de deschiderea oficială a summitului și de lucrările Forumului Economic Carpatic. Agenda a inclus lansarea oficială a Inițiativei C8 și declarațiile liderilor participanți, precum și dezbateri privind direcțiile de dezvoltare a regiunii și atragerea investițiilor. Discuțiile s-au concentrat asupra valorificării potențialului economic al macroregiunii și au abordat teme precum crearea unui climat investițional predictibil, sprijinirea inovației și consolidarea cooperării transfrontaliere prin proiecte comune.

Ziua de sâmbătă a pus accent pe dimensiunea practică a cooperării regionale și pe dezvoltarea unei viziuni comune pentru spațiul carpatic. Mesajul de deschidere al prim-ministrului Ucrainei, Serhii Korytskyi, a evidențiat aprofundarea cooperării economice, integrarea europeană și atragerea investițiilor internaționale. Discuțiile au vizat dezvoltarea infrastructurii de transport și energie, conectarea Ucrainei la rețelele europene, industria, turismul, securitatea și reconstrucția Ucrainei. Programul a inclus sesiuni dedicate investițiilor, energiei, infrastructurii și dezvoltării regionale, precum și întâlniri între autorități, companii și investitori.

În marja summitului, Nicolae-Miroslav Petrețchi a avut o serie de întâlniri și convorbiri cu oficiali ucraineni și reprezentanți ai administrațiilor regionale și locale. Președintele UUR a discutat cu președintele Parlamentului Ucrainei, Ruslan Stefanchuk, precum și cu adjunctul șefului Administrației Prezidențiale, Viktor Mykyta, despre evoluțiile relațiilor dintre România și Ucraina, necesitatea consolidării dialogului bilateral și sprijinul acordat Ucrainei. Un subiect important al discuțiilor l-a reprezentat și rolul parlamentarilor în consolidarea relațiilor bilaterale și în susținerea unor inițiative menite să apropie cele două state.

Nicolae-Miroslav Petrețchi a avut, de asemenea, discuții cu guvernatorii regiunilor Cernăuți, Ivano-Frankivsk, Lviv și Zakarpattia, precum și cu reprezentanți ai Consiliilor Regionale din Ternopil, Zakarpattia și Odesa. În cadrul acestor întâlniri au fost abordate concret dezvoltarea cooperării transfrontaliere și regionale, intensificarea contactelor dintre administrațiile locale și regionale și identificarea unor noi proiecte comune. Președintele UUR a evidențiat importanța participării României și a reprezentanților comunității ucrainene din România la un asemenea format, atât din perspectiva relației bilaterale dintre România și Ucraina, cât și prin posi-

bilitatea de a contribui la construirea unor legături regionale durabile. Nicolae-Miroslav Petrețchi a arătat că România are un rol relevant în această arhitectură, inclusiv prin poziția sa geografică, prin legăturile cu Ucraina și prin experiența acumulată în proiecte de cooperare transfrontalieră.

Prezența delegației Uniunii Ucrainenilor din România la summit reflectă implicarea constantă a organizației în dezvoltarea relațiilor bilaterale și transfrontaliere dintre România și Ucraina. De-a lungul timpului, UUR a facilitat semnarea a zeci de acorduri de parteneriat între administrații locale și regionale din cele două state, contribuind la dezvoltarea contactelor instituționale. Totodată, prin facilitarea contactelor și sprijinirea relațiilor economice dintre reprezentanții mediului de afaceri, UUR a contribuit la dezvoltarea unor noi oportunități de cooperare. În acest context, Nicolae-Miroslav Petrețchi a subliniat rolul organizațiilor reprezentative ale comunităților naționale, care poate depăși dimensiunea culturală și identitară și poate contribui concret la apropierea dintre administrații, comunități și societăți.

Din delegația Uniunii Ucrainenilor din România au făcut parte: prim-vicepreședînții UUR, Vasile Pasenciuc și Ilie Sauciuc, vicepreședintele UUR, Ioan Recalo, secretarul general al UUR, Irina Liuba Horvat, trezorierul UUR, Vasile Buciuta, președintele Filialei Maramureș a UUR, Miroslav Petrețchi și consilierul UUR, Fabian Popovici.

Sursa: www.uur.ro

CRONICA ACTIVITĂȚII UUR

(Urmare de la pagina 4)

stă către cele mai tinere. Participantele au lucrat împreună, au împărtășit modele și tehnici de lucru și au contribuit la păstrarea unor îndeletniciri tradiționale care fac parte din patrimoniul cultural al comunității.

Prin susținerea unor astfel de inițiative locale, Uniunea Ucrainenilor din România contribuie la păstrarea tradițiilor ucrainene în forme care rămân relevante pentru comunitatea de astăzi. În același timp, activitățile culturale desfășurate la nivel local creează premise pentru colaborarea dintre organizațiile UUR, instituțiile locale și comunitățile pe care acestea le reprezintă.

Evenimentul de la Bistra arată, într-o formă simplă și concretă, că patrimoniul cultural nu este doar ceea ce păstrăm din trecut, ci și ceea ce alegem să transmitem mai departe.

Performanța elevilor și educația în limba ucraineană, celebrate la Gala Olimpicilor Sătmăreni

În ziua de 24 septembrie 2026, Inspectoratul Școlar Județean Satu Mare a organizat Gala Olimpicilor Sătmăreni, eveniment dedicat elevilor care au obținut rezultate deosebite la olimpiadele școlare și care au reprezentat județul Satu Mare la competițiile naționale.

Printre elevii premiați s-au aflat și trei reprezentanți ai Școlii Gimnaziale „Gellért Sándor” din Micula, respectiv Anemona Szmecskas, clasa a VI-a, David Popovici, clasa a VII-a, și Beniamin Oncea, clasa a VIII-a. Cei trei au participat la Olimpiada națională de limba maternă ucraineană, fiind pregătiți de profesoara Adriana Bejera Horvat, director adjunct al Școlii Gimnaziale „Gellért Sándor” din Micula și secretar tehnic în cadrul Organizației locale Micula.

Pentru comunitatea ucraineană din județul Satu Mare, astfel de rezultate au o semnificație care depășește cadrul unei competiții școlare. Ele arată că studiul limbii materne poate deveni un spațiu al performanței, al dezvoltării personale și al continuității identitare.

Uniunea Ucrainenilor din România este constant prezentă în acest demers, prin susținerea activităților educaționale și prin colaborarea cu școlile și instituțiile locale. În anul 2026, UUR a susținut inclusiv premiarea elevilor participanți și premianți la Olimpiada de Limba și Literatură Ucraineană Maternă, precum și transportul acestora, acolo unde a fost necesar.

Parteneriatul UUR cu instituțiile statului în ceea ce privește concursurile școlare face parte dintr-o

colaborare mai largă, construită în jurul obiectivului comun de a susține educația și de a crea oportunități reale pentru copiii și tinerii din comunitatea ucraineană.

Gala Olimpicilor Sătmăreni a fost, astfel, un moment de recunoaștere a performanței, dar și un prilej de a reafirma importanța parteneriatului dintre școală, familie, comunitate și instituțiile care susțin educația.

Felicitări tuturor elevilor premiați, profesorilor care îi pregătesc și familiilor care le sunt alături. Rezultatele lor vorbesc despre muncă și perseverență, dar și despre valoarea unei comunități care investește în educație.

Reprezentanții Liceului Teoretic „Vasile Suhomlinskyi” din Edineț, Republica Moldova, în vizită de lucru la sediul Filialei Suceava a UUR

Vineri, 25 septembrie 2026, sediul Filialei Suceava a Uniunii Ucrainenilor din România a primit vizita unei delegații din Republica Moldova, formată din cadre didactice de la Liceul Teoretic „Vasile Suhomlinskyi” din Edineț. Profesorii moldoveni s-au aflat la Suceava în cadrul unei vizite educaționale desfășurate la Liceul cu Program Sportiv.

Delegația a fost condusă de Olga Kurlianțeva, directorul Asociației Republicane a Profesorilor de Limba Ucraineană „Promin”, organizație civică din Republica Moldova care reunește profesori de limba ucraineană și susține dezvoltarea programelor educaționale și culturale.

Oaspeții au fost întâmpinați de președintele Filialei Suceava a UUR, Ilie Sauciuc, care le-a prezentat sediul organizației, biblioteca, sala de ședințe și spațiile de lucru. În cadrul discuțiilor au fost prezentate principalele domenii de activitate, cu accent pe educația în limba maternă, manifestările culturale și păstrarea identității religioase. A fost subliniat, de asemenea, sprijinul acordat refugiaților ucraineni încă de la începutul războiului din Ucraina.

Consiliera Filialei Suceava a UUR, Delia Martineac, a prezentat aspecte ale învățământului sucevean și a vorbit despre colaborarea dintre școlile din județul Suceava și instituțiile de învățământ din regiunea Cernăuți. Au fost evocate proiectele comune, activitățile dedicate elevilor și inițiativele care facilitează apropierea dintre cadrele didactice și comunitățile educaționale.

Un subiect important al dialogului l-a constituit posibilitatea extinderii colaborării printr-un parteneriat trilateral între unități de învățământ din România, Ucraina și Republica Moldova. Printre direcțiile avute în vedere se numără proiecte educaționale comune, activități pentru elevi și inițiative dedicate limbii și culturii ucrainene.

„Dovleacul în cultura ucraineană”, activitate de toamnă dedicată copiilor organizată de Filiala Cluj a UUR

Sâmbătă, 26 septembrie 2026, la sediul Filialei Cluj a UUR, participanții la „Clubul copiilor ucraineni” au luat parte la activitatea educativă și creativă „Dovleacul în cultura ucraineană”. Întâlnirea a propus copiilor o incursiune în lumea satului ucrainean și în tradițiile legate de unul dintre alimentele care au avut un rol important în viața de zi cu zi. Hrănitor și ușor de păstrat, dovleacul a reprezentat

o importantă rezervă de hrană pentru lunile reci și era folosit într-o varietate de preparate culinare.

Copiii au descoperit că, deși astăzi este strâns asociat cu satul ucrainean și cu imaginea toamnei, dovleacul nu este originar din Ucraina. În timp, a fost integrat în alimentație și, ulterior, în numeroase practici și reprezentări ale culturii tradiționale. De asemenea, copiii au aflat despre tradiția de a „da dovleacul” și au încercat să îi descifreze semnificația. Activitatea a oferit și ocazia unei comparații cu tradițiile românești, pornind de la simboluri comune precum belșugul, fertilitatea, bunăstarea și generozitatea. Participanții au vorbit și despre cunoscutul cântec ucrainean „Ходить гарбуз по городу” („Dovleacul se plimbă prin grădină”), pe care l-au interpretat împreună, transformând partea educativă într-o experiență participativă.

Activitatea a îmbinat informarea cu experiența directă, astfel încât fiecare temă discutată să poată fi descoperită și prin joc și participare. Copiii au numărat semințele unui dovleac, au degustat dovleacul proaspăt copt și au participat la jocuri de imaginație și creativitate pornind de la povești și tradiții legate de acesta. Partea practică a continuat cu realizarea propriului „dovleac vesel”, folosind vopsele, panglici, fire, mărgel, hârtie strălucitoare și alte materiale decorative.

Un alt moment al întâlnirii a fost dedicat modului în care dovleacul este reprezentat în diferite contexte culturale. Pornind de la imaginea contemporană asociată Halloweenului, copiii au discutat despre diferențele față de tradiția ucraineană și au fost încurajați să privească dovleacul din perspectiva culturii pe care tocmai o descopereau, nu ca pe un personaj înfricoșător, ci ca pe unul vesel, prietenos și colorat.

În cele din urmă, activitatea a inclus și o discuție despre respectul pentru hrană și despre principiul de a nu risipi ceea ce poate fi folosit, valorificând partea comestibilă în preparate precum plăcinte, dovleac copt sau alte mâncăruri tradiționale.

Activitatea organizată de către Filiala Cluj a UUR a reunit, într-un format accesibil copiilor, tradiția, educația, cântecul, jocul, creativitatea și participarea familiei. Întâlnirea „Dovleacul în cultura ucraineană” a îmbinat tradițiile ucrainene, cântecul popular, jocul, descoperirea, degustarea și activitatea creativă.

Prin intermediul unui element bine cunoscut copiilor, participanții au aflat numeroase informații despre viața de zi cu zi, despre obiceiurile și valorile ucrainene, și au putut face o comparație cu tradițiile culturii române. Creativitatea, cântecele, glumele și participarea părinților au contribuit la crearea unei atmosfere calde, în care învățarea s-a împletit firesc cu bucuria de a fi împreună.

RUS, RUSIN, RUSNAC, RUTEAN, HUȚUL, HUȚAN, CAZAC ȘI HAHOL = UCRAINEAN

(Urmare de la pagina 6)

Ucrainei de astăzi (atunci denumită adesea *Malorusia* sau *Rusia Mică*). În secolul al XIX-lea, termenul nu avea o conotație strict peiorativă, ci era mai degrabă un etnonim popular sau colocvial (scriitorul Nikolai Gogol, de origine ucraineană, folosea termenul în mod neutru în corespondența sa privată. Într-o scrisoare din 1844, acesta menționa: „Nici eu nu știu ce fel de suflet am, de hahol sau de rus”.

În lexicografia modernă (inclusiv în *Dicționarul explicativ al limbii române*), termenul este clasificat drept peiorativ sau ironic. Tranziția către statutul de insultă etnică s-a accentuat în perioada sovietică și postsovietică.

Termenul *hahol* reprezintă un exemplu clasic de *peiorativizare lingvistică*. Născut dintr-o realitate cultural-vestimentară neutră a cazacilor, el a fost transformat prin dinamici politice și imperiale într-un instrument de marginalizare etnică. În discursul academic și public contemporan, utilizarea lui în afara contextului strict istoric este considerată o manifestare de șovinism.

Ucrainean este etnonimul național modern, asumat oficial prin mișcarea de renaștere națională.

Cuvântul derivă din vechiul termen slav de est *okraina/ukraina*, care era format din *krai* „pământ natal”, „țară proprie”, „glie străbună”; „pământ/hotar locuit de propriul popor”, fiind precedat de prefixul *u-*, care însemna „în/înăuntrul”, și derivat cu ajutorul vechiului sufix ucrainean *-in-a*. Ucraina, la acea vreme, avea sensul de „ținut, patrie” (cu ajutorul sufixului *-in-a* fiind derivate și alte substantive: *dol + ina = dolina* «долина», *niz + ina = nizina* «низина», *brod + ina = brodina* «бродина»; *buk + ov + ina = bucovina* «буковина» etc.).

Denumirea Ucraina este atestată documentar în ultimul sfert al secolului al XII-lea. Prima mențiune se găsește în „Letopisețul de la Ipatie (Ipatiev)” al cronicii „Povestea anilor trecuți” (a lui Nestor), unde cronicarul, relatând despre moartea cneazului de Pereiaslav, Volodymyr Hlibovyci, în anul 1187, notează: „Și l-au plâns toți pereiaslavenii... Iar după el, toată *Ucraina* mult a mai jelit”. Prin urmare, când cronicarul spunea că „toată *Ucraina* a jelit”, el nu se referea la o periferie, ci la „țara noastră” sau „principatul nostru (interior)” (la spațiul format din cnezatele Kiev, Pereiaslav și Cernihiv)²⁹.

Doi ani mai târziu, în 1189, s-a consemnat că cneazul Rostyslav a sosit „în *Ucraina* haliciană” („Ucraina galițiană”)³⁰.

Cele două dovezi sunt suficiente pentru a nu da crezare unora dintre cercetătorii care au asociat sau asociază această denumire cu termenul *krai* („partea de teritoriu cea mai îndepărtată de centru, margine, periferie”), respectiv *ukrai* („la margine”), având sensul de „teritoriu/ținut de frontieră” sau „marcă de graniță”. Totodată, o altă ipoteză susține că numele *Ucraina* ar proveni de la verbul *ukraiati* („a decupa”, „a tăia dintr-un întreg”), ceea ce înseamnă că sensul primordial al denumirii ar fi cel de „parcelă de pământ decupată dintr-un teritoriu comun, care ulterior a devenit ea însăși o entitate de sine stătătoare (o țară separată)”³¹.

În perioada fărâmițării feudale a Rusiei Kievene (începând cu secolul al XII-lea), când cnezatele independente au început să se separe unul câte unul, cuvântul *ukraina* a dobândit sensul de „cnezat”.

Un astfel de cnezat era *țara Pereiaslavului*, numită de cronicar „ucraina Pereiaslavului”. În mod similar, alte cnezate autonome menționate în document sunt „ucraina Haliciului” (Galiției), „ucraina Volâniei”, „ucraina Cernigovului” și „ucraina Kievului”, adică fostele cnezate independente, statutul lor de entități de sine stătătoare fiind confirmat de relatările cronicii (de exemplu, textul descrie cum cneazul Rostyslav, menționat mai sus, a sosit în anul 1189 „în *Ucraina haliciană*, a ocupat două orașe galițiene, iar de acolo a plecat spre Halici”).

Totodată, „în anul 1213, cneazul Danilo «a plecat împreună cu fratele său și a luat Berestij, Uhrovs, Vereșcin, Stolpie, Komov și întreaga ucraină». Faptul că termenul *ukraina* a însemnat un cnezat distinct până în secolul al XVI-lea reiese clar din mărturiile cronicilor vremii: «Hanul Crimeii [...] a vrut să pornească împotriva ucrainei țarului și marelui cneaz [...], dar a pornit împotriva cerkasilor» («Cronica de la Lviv», 1556); «cneazul Mihailo Vyșnevețkyi a venit din Kanev împotriva ucrainei țarului și marelui cneaz, spre orașele din Siversk» («Cronica lui Aleksandr Nevski», 1563)”³².

Începând cu secolele al XVII-lea și al XVIII-lea, termenul a început să definească arealul cazacilor zaporojeni de pe Nipru. În secolul al XIX-lea, intelectualii din regiune au promovat activ trecerea de la vechile etnonime (*rusin*, *ru-*

tean) la cel de *ucrainean* dintr-o necesitate geopolitică: dorința de a reuni cultural toate teritoriile locuite de aceștia (aflate sub Imperiul Rus și cel Austro-Ungar) și de a evita confuzia totală cu rușii moscoviți. În Galiția și Transcarpatia, adoptarea pe scară largă a etnonimului *ucrainean* s-a finalizat în primele decenii ale secolului al XX-lea.

În concluzie, din perspectivă istorică și filologică, afirmația că *rus*, *rusin*, *rusnac*, *rutean*, *huțul*, *huțan*, *cazac* și *hahol* sunt sinonime absolute pentru *ucrainean* este un adevăr axiomatic.

Echivalența propusă, *rus*, *rusin*, *rusnac*, *rutean*, *huțul*, *huțan*, *cazac* și *hahol* = *ucrainean*, este corectă și validată științific sub aspectul macroetnogenezei, cu mențiunea că fiecare termen reprezintă o fațetă distinctă a procesului istoric a unui și aceluiași popor, ucrainean. Noțiunile de *rus*, *rutean* și *rusin* reflectă evoluția cronologică a numelui etnic, *huțul* arată adaptarea geografică și bogăția etnografică regională, *cazac* definește elementul statal și de rezistență armată, iar *hahol* exemplifică modul în care identitatea ucraineană a fost percepută și deformată de imperiul vecin dominant într-o anumită perioadă a istoriei.

Aceste afirmații sunt într-un tot valabile pentru regiunile Maramureșului, Bucovinei și Dobrogei, zone de unde își au originea aceste denumiri. Ele desemnează, de fapt, același popor slav de est – cel ucrainean –, fiind reflectate în diverse moduri de-a lungul istoriei. Aceste diferențe de nume au fost generate, în majoritatea cazurilor, de administrații și populații străine sau chiar de către comunitățile respective.

Denumirile în cauză nu desemnează popoare diferite și nici grupuri etnice separate, ci reprezintă *mai multe straturi cronologice și lingvistice ale aceleiași entități naționale: poporul ucrainean*.

În prezent, deși majoritatea rusinilor/rutenilor s-au integrat în identitatea ucraineană globală, legislația din România recunoaște atât minoritatea ucraineană, cât și cea ruteană ca entități distincte, oferindu-i fiecareia dreptul la reprezentare oficială.

²⁹ ***Povist' vrem'anyh lit..., p. 343.
³⁰ Op. cit., p. 347.

³¹ Hryhorij Pivtorak, *Pochodženn'a ukrajinciv, rosijan, bilorusiv ta jichnich mov (Mify i pravda pro tr'och brativ slov'ans'kyh zi «spil'noji kolysky»)*, Vydavnyčij centr «Akademija», Kiev, 2001, p. 117.
³² Ibidem, p. 119.

Curs de formare pentru jurnaliști, editori și prezentatori, organizat de DRI

Uniunea Ucrainenilor din România a fost reprezentată de consilierul Fabian Popovici, în perioada 21-24 septembrie 2026, la lucrările „Cursului de formare pentru jurnaliști, editori și prezentatori privind combaterea antisemitismului, rasismului, xenofobiei și discursului de ură în mass-media audiovizuală”. Evenimentul, organizat de Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI) din cadrul Secretariatului General al Guvernului, s-a desfășurat la Sinaia.

La eveniment au participat reprezentanți ai organizațiilor minorităților naționale din România, precum și profesioniști din redacțiile pentru minorități ale Televiziunii Publice și Radioului Public. Scopul principal al reuniunii a fost consolidarea mecanismelor de identificare, prevenire și combatere a discursului instigator la ură în spațiul public și mediatic, precum și facilitarea schimbului de bune practici privind promovarea toleranței și diversității.

Principalele teme abordate în cadrul sesiunilor de lucru au vizat cadrul național și internațional, precum și standardele Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea antisemitismului și a discursului instigator la ură. De asemenea, au fost analizate limitele libertății de exprimare în România și modalitățile de protejare a spațiului informațional fără restrângerea drepturilor fundamentale.

Discursul de ură a fost analizat atât ca o patologie a comunicării în timp de pace, cât și ca instrument utilizat în războiul informațional. O atenție deosebită a fost acordată formelor specifice ale discursului de ură, inclusiv celor îndreptate împotriva romilor, formelor de negare sau relativizare a Holocaustului în spațiul public, precum și identi-

ficării, înregistrării și investigării infracțiunilor motivate de ură. În cadrul dezbaterilor au fost prezentate, de asemenea, modalități concrete de combatere a discriminării în practica instituțională.

Calitatea tematicilor și a dezbaterilor a fost susținută de lectori, experți și reprezentanți ai unor importante instituții de resort, printre care: Cancelaria Prim-ministrului, Consiliul Europei, Instituția Avocatul Poporului, Consiliul Național al Audiovizualului, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului din România „Elie Wiesel”, Agenția Națională pentru Romi, Inspectoratul General al Poliției Române, Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România și Universitatea din București.

Proiectul Departamentului pentru Relații Interetnice se înscrie în cadrul eforturilor de implementare a „Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și a discursului instigator la ură 2024-2027”, reafirmând angajamentul comun pentru asigurarea unui mediu mediatic echilibrat, bazat pe respect reciproc, incluziune și protejarea valorilor democratice.

Sursa: www.uur.ro

Campionatul Național de Fotbal al Ucrainenilor din România, un instrument important pentru unitatea comunității ucrainene

Organizat de Uniunea Ucrainenilor din România, în parteneriat cu Federația Română de Fotbal, în perioada 2-5 septembrie a.c., evenimentul, găzduit de Liceul cu Program Sportiv Suceava, a reunit echipe din comunitățile ucrainene. În acest an, competiția i-a adus împreună pe reprezentanții comunităților ucrainene din România și din Republica Moldova.

Cu acest prilej, președintele UUR s-a adresat echipelor și oficialităților prezente, felicitând jucătorii pentru spectacolul sportiv oferit și pentru nivelul ridicat de pregătire. Nicolae-Miroslav Petrețchi a subliniat capacitatea extraordinară a sportului de a depăși diferențele și de a aduce oamenii împreună, apreciind importanța unor astfel de competiții în consolidarea spiritului de echipă, a solidarității și a legăturilor dintre comunități.

Totodată, președintele Uniunii Ucrainenilor din România a mulțumit partenerilor tradiționali și autorităților locale pentru deschiderea și colaborarea oferite în organizarea competiției. Mulțumiri speciale au fost adresate vicepreședintelui Consiliului Județean Suceava, Nicolae Robu, pentru sprijinul acordat minorităților naționale. Nicolae-Miroslav Petrețchi a evidențiat, în acest context, importanța promovării și valorificării modelelor de bune practici privind susținerea comunităților aparținând minorităților naționale.

Președintele UUR a salutat, de asemenea, prezența reprezentanților comunității ucrainene din Republica Moldova, apreciind participarea acestora drept o dovadă a consolidării unor parteneriate tot mai strânse. Totodată, acesta a reiterat sprijinul și aprecierea față de cetățenii Ucrainei, subliniind importanța solidarității și a apărării valorilor europene și democratice.

Nicolae-Miroslav Petrețchi a felicitat toate echipele participante, arătând că adevăratul câștig al turneului constă nu doar în rezultatele sportive, ci și în noile prietenii create și în celebrarea diversității comunităților participante.

Echipa Filialei Timiș a Uniunii Ucrainenilor din România a demonstrat, și de această dată, o formă deosebită, devenind campioana turneului pentru al treilea an consecutiv. În urma acestei victorii, echipa

Filialei Timiș va reprezenta Uniunea Ucrainenilor din România la „Cupa Diversității”, competiție organizată la Ploiești de Departamentul pentru Relații Interetnice, în parteneriat cu organizațiile minorităților naționale și Federația Română de Fotbal.

Un mesaj special de apreciere a fost adresat echipei Filialei Suceava a UUR, condusă de președintele Ilie Sauciu, pentru eforturile susținute depuse în vederea bunei organizări a competiției. De asemenea, președintele UUR a mulțumit departamentului administrativ al Uniunii Ucrainenilor din Româ-

nia pentru implicarea și contribuția la desfășurarea evenimentului în cele mai bune condiții.

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a reafirmat că va continua, alături de colegii săi din cadrul UUR, să susțină sportul și tinerii. Implicarea în astfel de activități reprezintă o investiție directă în viitorul comunității ucrainene din România, în consolidarea coeziunii acestora și în formarea unor generații unite, sănătoase și mândre de identitatea lor.

Sursa: www.uur.ro

UN NOU PUNCT DE FRONTIERĂ CU UCRAINA, DESCHIS LA SIGHETU MARMĂȚIEI

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, a participat joi, 8 octombrie, la ceremonia oficială de deschidere a Punctului Internațional de Trecere a Frontierei de Stat și a Biroului Vamal de Frontieră Sighetu Marmăției II (România) – Bila Tserkva (Ucraina), precum și la inaugurarea noului pod peste râul Tisa.

Evenimentul marchează un moment important pentru consolidarea relațiilor bilaterale dintre România și Ucraina și reprezintă un exemplu concret al capacității celor două state de a transforma parteneriatul strategic în proiecte de infrastructură cu impact direct asupra comunităților.

Ceremonia a fost precedată de ședința solemnă comună a Consiliului Județean Maramureș și a Consiliului Local Sighetu Marmăției, în cadrul căreia deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi a transmis un mesaj privind importanța consolidării cooperării dintre România și Ucraina și a dezvoltării proiectelor comune de conectivitate și mobilitate.

Potrivit deputatului, deschiderea noului punct de trecere a frontierei arată că, după semnarea Declarației de Parteneriat Bilateral Strategic dintre România și Ucraina, cele două state demonstrează capacitatea de a dezvolta și implementa proiecte strategice care apropie comunitățile de pe ambele maluri ale Tisei.

El a mai spus că noul pod va contribui la fluidizarea circulației persoanelor și mărfurilor, la dezvoltarea schimburilor economice și comerciale și la stimularea turismului în regiune. Totodată, acesta va crea noi oportunități pentru cooperarea dintre administrațiile locale, instituțiile de învățământ și mediul de afaceri din România și Ucraina.

Nicolae-Miroslav Petrețchi a subliniat că, deși râul Tisa continuă să reprezinte o graniță între cele două state, infrastructura comună construită peste acesta are rolul de a apropia oameni și comunități. În acest sens, noul pod reprezintă nu doar o investiție în infrastructură, ci și o investiție în relația dintre România și Ucraina și în viitorul european al regiunii.

Totodată, președintele UUR a evidențiat dimensiunea strategică a investiției la nivel național. Noul punct de trecere a frontierei reprezintă o dovadă că România și Ucraina pot construi împreună proiecte de anvergură, capabile să consolideze conectivitatea regională și relația bilaterală.

Acest proiect poate constitui un model și un preambul pentru alte inițiative strategice aflate în dezvoltare între cele două țări. Printre acestea se numără proiecte de interconectare energetică, extinderea și modernizarea punctelor de trecere a frontierei, dezvoltarea conexiunilor rutiere și feroviare, precum și proiecte menite să consolideze rețelele de transport dintre România și Ucraina.

În acest context, Nicolae-Miroslav Petrețchi a evidențiat importanța valorificării instrumentelor financiare europene disponibile pentru dezvoltarea unor proiecte comune de infrastructură și conectivitate. România dispune de capacitatea și resursele necesare pentru a susține extinderea conexiunilor cu Ucraina, inclusiv prin proiecte rutiere și feroviare, iar cooperarea bilaterală trebuie abordată dintr-o perspectivă strategică și pe termen lung.

Președintele UUR a arătat că diplomația parlamentară a avut un rol important în susținerea acestui proiect. Monitorizarea etapelor de implementare și operaționalizare a noului punct de trecere a reprezentat o temă constantă în cadrul dialogului dintre Grupurile parlamentare de prietenie România-Ucraina, în discuțiile cu reprezentanții Radei Supreme a Ucrainei și cu reprezentanții guvernelor celor două state.

În opinia deputatului, inaugurarea noului pod peste Tisa are atât o valoare practică, și deopotrivă, simbolică și strategică pentru relațiile dintre România și Ucraina. Într-un moment în care infrastructura Ucrainei este grav afectată de război, cele două state aleg să investească în conectare, cooperare și dezvoltare. „În timp ce alții bombardează și distrug poduri, noi le construim”, a transmis Nicolae-Miroslav Petrețchi.

Sursa: www.uur.ro

Consolidarea relațiilor bilaterale dintre județul Satu Mare și regiunea Transcarpatia

La data de 7 octombrie 2026, în satul Khyzha, comuna de tip urban Korolevo, regiunea Transcarpatia, a avut loc o întâlnire bilaterală între reprezentanții autorităților din județul Satu Mare și regiunea Transcarpatia, dedicată consolidării cooperării transfrontaliere și analizării demersurilor necesare pentru redeschiderea punctului de trecere a frontierei Khyzha – Tarna Mare. Reuniunea a constituit un prilej de dialog direct între reprezentanții administrațiilor publice și ai instituțiilor competente din cele două țări, în vederea identificării unor soluții concrete pentru dezvoltarea infrastructurii și facilitarea legăturilor transfrontaliere dintre comunitățile din județul Satu Mare și regiunea Transcarpatia.

În acest demers, Uniunea Ucrainenilor din România a fost o punte de legătură între comunitățile română și ucraineană, contribuind la consolidarea dialogului și a relațiilor de bună vecinătate.

La întâlnire au participat, din partea României, Pataki Csaba, președintele Consiliului Județean Satu Mare, Irina-Liuba Horvat, secretar general al Uniunii Ucrainenilor din România, și Monica Sobius, primarul comunei Tarna Mare.

Din partea ucraineană au participat Myroslav Bilețki, președintele Administrației de Stat a regiunii Transcarpatia, Vitalii Matiy, președintele Administrației de Stat a raionului Berehovo, Anton Ceipeș, primarul comunei de tip urban Korolevo, precum și reprezentanți ai Serviciului Vamal, ai Servi-

ciului Fiscal de Stat al Ucrainei, ai Asociației autorităților administrației publice locale „Maramoroș” și ai Serviciului pentru Reconstrucția și Dezvoltarea Infrastructurii din regiunea Transcarpatia.

Discuțiile s-au concentrat asupra redeschiderii punctului de trecere a frontierei Khyzha – Tarna Mare, obiectiv de interes pentru dezvoltarea relațiilor dintre comunitățile de pe ambele părți ale frontierei și pentru consolidarea cooperării dintre județul Satu Mare și regiunea Transcarpatia.

De asemenea, s-a discutat despre identificarea amplasamentului viitorului punct de trecere a frontierei, a soluțiilor pentru conectarea infrastructurii rutiere dintre cele două țări și a etapelor necesare

pentru elaborarea și coordonarea documentației cu instituțiile competente.

Totodată, au fost abordate categoria punctului de trecere și regimul de funcționare, precum și stabilirea unor persoane de contact pentru o comunicare eficientă și coordonarea demersurilor ulterioare.

Redeschiderea punctului Khyzha – Tarna Mare reprezintă un pas important pentru consolidarea cooperării transfrontaliere dintre județul Satu Mare și regiunea Transcarpatia și pentru apropierea comunităților de pe cele două părți ale frontierei.

Sursa: www.uur.ro

Delegație a UUR prezintă la evenimentul „De la Tisa la Dunăre”, desfășurat la Bohdan, regiunea Zakarpattia, Ucraina

Duminică, 20 septembrie 2026, o delegație a Uniunii Ucrainenilor din România, formată din prim-vicepreședintele UUR, Vasile Pasenciu, și vicepreședintele UUR, Ioan Recalo, a participat la evenimentul „De la Tisa la Dunăre”, desfășurat sub sloganul „Tisa ne unește prin pace”, în localitatea Bohdan, regiunea Zakarpattia, Ucraina.

Locul ales pentru întâlnire are o puternică valoare geografică și simbolică, la confluența dintre Tisa Albă și Tisa Neagră, de unde se formează râul Tisa, curs de apă care traversează cinci state, respectiv Ucraina, România, Slovacia, Ungaria și Serbia. Arborarea steagurilor celor cinci țări și a steagului Uniunii Europene a exprimat ideea centrală a evenimentului, anume că frontierele administrative nu trebuie să împiedice dialogul dintre comunități.

La Bohdan au fost prezenți reprezentanți ai administrațiilor locale din regiunea Zakarpattia și regiunea Ternopil, ai administrației militare, ai comunității locale, precum și primarii orașului Rahiv și localității Bohdan. În acest cadru, primarul localității Bohdan a transmis mulțumiri UUR pentru sprijinul acordat comunității locale încă de la începutul războiului, sprijin care continuă și în prezent. Au fost amintite inclusiv acțiunile dedicate copiilor din Bohdan și participarea, în acest an, a elevilor din localitate la tabăra de vară de la Jupiter, organizată de UUR în România.

În intervenția sa, Vasile Pasenciu a transmis mesajul de solidaritate al UUR față de Ucraina și a reafirmat disponibilitatea Uniunii de a continua sprijinul acordat comunităților ucrainene și de a contribui la dezvoltarea relațiilor din-

tre România și Ucraina. Prim-vicepreședintele UUR a vorbit, de asemenea, despre experiența României, exemplul de bune practici în ceea ce privește protejarea și promovarea drepturilor minorităților naționale, inclusiv posibilitatea comunităților ucrainene de a-și păstra limba, cultura, tradițiile și identitatea.

Un alt punct al intervenției a fost participarea UUR la C8 – Carpathian Summit, desfășurat la Bukovel, unde au fost abordate teme privind cooperarea și relațiile bilaterale dintre România și Ucraina. În acest context, a fost subliniat rolul UUR ca punte între comunitățile din România și cele din Ucraina, construită prin dialog, colaborare și proiecte concrete. De-a lungul timpului, UUR a contribuit la facilitarea de iniative și acorduri de colaborare între România și Ucraina, dar și la apropierea comunităților de pe cele două maluri ale Tisei.

Evenimentul de la Bohdan a inclus și o componentă culturală, prin recitalul de cântece susținut de copii. La final, delegația UUR a oferit oficialităților și participanților cadouri simbolice, ca expresie a respectului, prieteniei și aprecierii pentru comunitatea din Bohdan.

„Tisa ne unește prin pace” a reprezentat imaginea unei realități construite prin dialog, vizând comunități aflate de o parte și de alta a unei frontiere, care aleg să rămână conectate prin oameni, cultură, proiecte și colaborare.

Sursa: www.uur.ro

S-A STINS PĂRINTELE IOAN PIȚURA, FOST VICAR GENERAL AL VICARIATULUI ORTODOX UCRAINEAN DIN ROMÂNIA

Cu profundă tristețe, Uniunea Ucrainenilor din România anunță trecerea la cele veșnice, la data de 11 septembrie 2026, a părintelui Ioan Pițura, Vicar general al Vicariatului Ortodox Ucrainean din România în perioada 1990-2021. Timp de trei decenii, părintele Pițura a îndeplinit această importantă responsabilitate, contribuind la consolidarea vieții religioase a comunităților ortodoxe ucrainene din România.

A fost una dintre personalitățile importante ale vieții religioase și comunitare ucrainene din România și un membru marcant al Uniunii Ucrainenilor din România încă din primii ani de existență ai organizației. A făcut parte din Consiliul (Rada) UUR în perioada de început a Uniunii și a ocupat funcția de prim-vicepreședinte al UUR timp de trei mandate, fiind ales în cadrul primelor trei ediții ale Congresului Ucrainenilor din România, respectiv în mandatele primului președinte al Uniunii, Ștefan Tcaciuc. Prin responsabilitățile asumate atât în cadrul UUR, cât și în structurile Vicariatului, părintele Pițura s-a numărat printre oamenii care au contribuit la construirea și consolidarea instituțională a comunității ucrainene din România în perioada de după 1990.

Pentru Uniunea Ucrainenilor din România, trecerea sa la cele veșnice înseamnă despărțirea de un prieten apropiat și un partener de încredere, care a participat alături de comunitatea ucraineană la

numeroase evenimente și momente importante organizate de UUR. Prezența sa a fost expresia unei colaborări strânse între Uniunea Ucrainenilor din România și Vicariatul Ortodox Ucrainean din România, o colaborare prin care au fost susținute și promovate, deopotrivă, valorile spirituale, culturale și identitare ale comunității ucrainene.

La sfârșitul anilor '90, preocuparea sa pentru promovarea valorilor spirituale în spațiul public ucrainean s-a concretizat și prin colaborarea cu poetul ucrainean Iurii Pavliš, alături de care a deschis rubrica religioasă a publicațiilor „Vilne slovo” și „Ukrainskyi visnek”, editate sub egida UUR.

Totodată, și-a dedicat o mare parte a vieții slujirii comunității ucrainene din Maramureș, astfel încât, începând din anul 1974, a fost preot al Parohiei Ortodoxe Ucrainene din Ruscova, unde a păstorit timp de aproape cinci decenii, până la retragerea sa din activitatea pastorală, în anul 2021.

În calitate de vicar general, a avut responsabilitatea coordonării vieții religioase a comunităților ortodoxe ucrainene din România și a susținut dezvoltarea și consolidarea parohiilor ucrainene. În timpul mandatului său s-au înființat trei mănăstiri ucrainene și zece parohii noi, s-au construit șaptesprezece biserici noi, douăsprezece case parohiale, precum și trei case monahale pentru cele trei mănăstiri din cadrul Vicariatului.

Pentru Uniunea Ucrainenilor din România, dispariția părintelui Ioan Pițura reprezintă pierderea unui om care și-a dedicat viața credinței, comunității ucrainene, păstrării tradițiilor și continuității spirituale a generațiilor de credincioși.

În aceste momente de profundă tristețe, Uniunea transmite sincere condoleanțe familiei îndoliată, celor apropiați, comunității din Ruscova și tuturor celor care l-au cunoscut și prețuit.

Dumnezeu să-l odihnească în pace și lumină!

Sursa: www.uur.ro

Mesajul președintelui Uniunii Ucrainenilor din România, cu prilejul Zilei Mondiale a Educației

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, transmite, cu prilejul Zilei Mondiale a Educației, un mesaj despre importanța educației, despre rolul profesorilor și al familiei în formarea tinerei generații, dar și despre responsabilitatea comunității de a păstra și transmite mai departe limba și identitatea ucraineană.

„Astăzi, de Ziua Mondială a Educației, mă gândesc, în primul rând, la oamenii care dau sens educației, profesori, elevi, părinți, dar și la toți cei care înțeleg că educația înseamnă mai mult decât acumularea de cunoștințe. Educația transformă vieți, deschide drumuri și oferă fiecărui copil șansa de a-și construi propriul viitor.

Pentru comunitatea ucraineană din România, educația are și o semnificație aparte. Posibilitatea

de a învăța în limba maternă înseamnă nu doar acces la educație, ci și păstrarea limbii, a identității și a legăturii cu propriile rădăcini. De aceea, mă bucur că în România dreptul la educație în limba ucraineană este asigurat prin lege și se concretizează prin inițiative și proiecte care ajung tot mai aproape de copii și de familiile lor.

În ultima perioadă, au fost înființate noi grupe de studiu al limbii ucrainene în județe precum Maramureș, Botoșani, Timiș. Sunt pași importanți, pentru că fiecare grupă nouă înseamnă mai mulți copii care au posibilitatea să își păstreze și să își aprofundeze cunoștințele în limba maternă.

Pentru mine, ca reprezentant al comunității ucrainene, educația continuă să fie o prioritate. Cred că avem responsabilitatea de a crea condițiile

prin care generațiile tinere să poată învăța și dezvolta, pentru a nu fi nevoite să aleagă între integrarea în societatea românească și păstrarea propriei identități.

Uniunea Ucrainenilor din România sprijină și promovează educația în limba maternă și va continua să susțină demersurile care contribuie la păstrarea limbii ucrainene și la transmiterea acesteia către generațiile următoare.

În această zi, vreau să le mulțumesc, în mod deosebit, profesorilor pentru răbdarea, implicarea și munca pe care o depun zi de zi pentru educarea copiilor. Le mulțumesc elevilor pentru dorința de a învăța și părinților pentru că înțeleg cât de important este ca limba maternă să rămână vie și să fie transmisă mai departe.

Păstrarea limbii ucrainene începe în familie, continuă în școală și devine o responsabilitate a întregii comunități. Iar atunci când investim în educație, investim nu doar în viitorul copiilor noștri, ci și în viitorul comunității noastre”.

Simpozionul „De la Maramureș, la Știuca”

Tradiționalul simpozion „De la Maramureș, la Știuca”, organizat anual în această parte a județului Timiș și dedicat istoriei, culturii, educației și valorilor comunității etnice ucrainene, a debutat în ziua de 13 septembrie, la Școala Gimnazială Știuca, cu o prezentare susținută de fostul director al unității de învățământ, Nicolae Bazar. Aceasta a cuprins o incursiune în istoria școlii și a comunității locale, evidențiind rolul pe care instituția de învățământ l-a avut în păstrarea limbii materne și în transmiterea valorilor culturale de la o generație la alta. Astfel, participanții au putut urmări transformările prin care a trecut comunitatea, dar și modul în care tradițiile, obiceiurile și portul popular au continuat să fie păstrate cu sfințenie de localnici, care, în urmă cu aproximativ șase decenii, le-au adus din localitatea Poienile de sub Munte, județul Maramureș. De asemenea, un punct important al prezentării a fost dedicat principalelor momente din istoria stabilirii ucrainenilor în localitatea Știuca, evoluției demografice a comunității, precum și dezvoltării învățământului în limba maternă.

Cea de-a doua parte a simpozionului s-a derulat la Căminul Cultural din localitate, unde, în preambulul manifestării, oaspeții veniți din diferite colțuri ale țării au fost primiți cu tradiționalul colac și sare de către doi tineri îmbrăcați în straie populare ucrainene. Tot la acest moment al simpozionului, manifestarea a început cu un moment de reculegere în memoria preotului Ioan Pițura, fost vicar general al Vicariatului Ortodox Ucrainean din România în perioada 1990-2021. Momentul a fost unul de respect și prețuire pentru activitatea desfășurată de acesta și pentru contribuția sa la viața comunității ucrainene din România.

Și pentru că am ajuns la acest capitol, trebuie să amintim faptul că, la cea de-a XI-a ediție, au fost prezenți invitați de seamă din cadrul Uniunii Ucrainenilor din România, reprezentanți ai instituțiilor de învățământ și ai organizațiilor locale. Printre aceștia s-au numărat președintele UUR, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, consilierul Uniunii, Fabian Popovici, asistentul manager Andreea Mârza, precum și președintele Filialei Maramureș, Miroslav Petrețchi, alături de președintele Organizației Valea Vișeuului, Ștefan Oprișan.

La manifestare au mai fost prezenți și reprezentanți ai administrațiilor publice locale, printre care Andrei Bohar, viceprimarul comunei Știuca, Ioan Holdiș, viceprimarul comunei Poienile de sub Munte, precum și Adrian Todoroni, administrator în cadrul Primăriei Bârna.

Cu acest prilej, deputatul Nicolae-Miroslav Petrețchi, în intervenția sa, a subliniat necesitatea ca asemenea manifestări să continue și să facă parte din viața comunităților ucrainene.

„Asemenea întâlniri și dezbateri au o importanță deosebită și trebuie să facă parte, în mod constant, din viața comunităților noastre. Ele oferă posibilitatea de a cunoaște istoria comunității ucrainene din România, de a valorifica experiența generațiilor anterioare și de a identifica soluții pentru păstrarea limbii, culturii și identității”, a declarat președintele UUR, Nicolae-Miroslav Petrețchi.

Acesta a mai evidențiat și rolul școlii, al bisericii și al organizațiilor comunitare în păstrarea identității ucrainene, iar experiența localității Știuca reprezintă, în acest sens, un exemplu de bune practici privind modul în care instituțiile locale și comunitatea pot contribui la păstrarea limbii materne și a tradițiilor.

Filiala timișeană a fost reprezentată de Maria Szabo-Condrei, președinta acesteia, Vasile Drozd, prim-vicepreședinte, precum și de membrii Comitetului, Mariana Cubaș și Maria Bejerea.

Din partea Inspectoratului Școlar Județean Timiș a participat Codruța Tomescu, inspectorul școlar pentru arte, iar din partea unităților de învățământ au fost prezenți directori și cadre didactice din școlile în care se predă limba maternă ucraineană. Astfel, de la Liceul Teoretic „Iulia Hașdeu” din Lugoj au fost prezenți directorul Anda Lungu-Ursulesc, directorul adjunct Călin Popeț și profesoara de limba ucraineană Violeta Manzur. Din partea Școlii Gimnaziale Știuca a participat noul director al unității, Marian Ciurea, alături de dascălii Valentina Bazar, Mioara Cinar, Adelina Hrezdac, Ana Otescu, Ana Stănescu, Lucian Stănescu și Ioana Turcin, oameni care, prin activitatea lor, contribuie la educarea copiilor și la păstrarea valorilor comunității.

La manifestare au participat și președinții organizațiilor locale ale UUR Timiș, precum Sorin Laver din Știuca, Vasile Condrei din Bethausen, Ileana Teslevici din Lugoj și Ioan Longa din Bârna-Pogănești. Prezența acestora a evidențiat caracterul regional al evenimentului și legătura dintre organizațiile locale ale comunității ucrainene din Timiș.

Programul cultural-artistic a completat partea dedicată istoriei și educației, aducând pe scena Căminului Cultural numeroși tineri și grupuri artistice care au prezentat cântece, momente instrumentale și dansuri tradiționale.

Printre aceștia s-au numărat Ema și Sofia Iftimiei, de la Liceul de Muzică „Ion Vidu” din Timișoara, Grupul vocal-instrumental din Darova, coordonat de Florica Crișan, Onca Iasmina, solistă de la Școala Primară Dragomirești, coordonată de Maria Bejerea, Marusia Popovici, solistă, și Cioarei Alexandru din Petroasa Mare, coordonat de Mariana Cubaș.

Un moment instrumental a fost susținut de trio-ul format din Nicoleta Hrin, Lavinia Furdui și Alex Vasiliu, la vioară, care a adus în fața publicului melodii ce au completat programul dedicat culturii și tradițiilor ucrainene.

Din partea gazdelor, pe scenă au evoluat Ansamblul de dansuri „Zolotii Druzii”, coordonat de Alina Percea și Nicolae Bazar, Axicu Bogdan și Grupul vocal „Zorianești”, coordonat de Mioara Cinar. De asemenea, programul a fost completat de momentele coregrafice prezentate de elevii Școlii Gimnaziale Știuca, îndrumați de prof. Dharma Barboni.

O prezență aparte în cadrul ediției din acest an a fost cea a Grupului „Holos Polonyny” din Poienile de sub Munte, județul Maramureș, coordonat de Mihai Macioca. Invitații au adus pe scena de la Știuca melodii tradiționale ucrainene păstrate în comunitățile din Maramureș, realizând astfel, prin cântec și tradiție, legătura dintre cele două spații evocate de numele simpozionului.

Filiala Timiș a Uniunii Ucrainenilor din România sprijină și încurajează astfel de manifestări, prin care istoria, cultura, tradițiile și limba maternă sunt păstrate și transmise de la o generație la alta.

Mihaela BUMBUC

Concerte de muzică religioasă ucraineană

TÂRNOVA – ARAD

Filiala Arad a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat, la data de 20 septembrie 2026, la Căminul Cultural din comuna Târnova, cea de-a IX-a ediție a „Concertului de muzică religioasă ucraineană”, eveniment dedicat credinței, comunității și păstrării tradițiilor spirituale și culturale ucrainene.

Devenit, de-a lungul anilor, un reper al vieții comunitare din județul Arad, concertul a reunit și la această ediție grupuri vocale, fanfare, ansambluri și tineri interpreți, într-un program care a pus în valoare muzica religioasă ucraineană și tradițiile transmise din generație în generație.

La eveniment au participat Emilia Ignișca, primarul comunei Târnova, Sorina Pașca, directorul Școlii Gimnaziale Târnova, precum și consilierii locali ai comunei Târnova, Ioan Miculaiciuc, consilier local din partea UUR, și Vasile Chasciar. Din partea Filialei Timiș a UUR a fost prezentă Mariana Cubaș, președinta Organizației locale Petroasa Mare a UUR.

Atmosfera concertului a fost una solemnă, dar în același timp apropiată și comunitară, oferind participanților și publicului ocazia de a se întâlni în jurul unor valori comune. Prin repertoriul prezentat și prin diversitatea celor implicați, evenimentul a evidențiat legătura dintre credință, muzică, identitate și viața comunității ucrainene.

La finalul evenimentului, Dumitru Stuleanec, președinte interimar al Filialei Arad a UUR, a transmis mulțumiri conducerii Uniunii Ucrainenilor din România pentru sprijinul acordat, precum și comunității ucrainene pentru implicarea și participarea la această ediție. Mulțumiri au fost adresate tuturor grupurilor, ansamblurilor, fanfarelor, coordonatorilor, tinerilor și copiilor care au contribuit la desfășurarea acestei ediții a concertului.

Programul celei de-a IX-a ediții a reunit participanți din mai multe localități și organizații ale comunității ucrainene. Pe scenă au urcat: Ansamblul „Veselka” al Organizației locale Vinga a UUR, coordonat de Oxana Gabor, Ansamblul „Vesela Kvitka” al Organizației locale Nădab a UUR, coordonat de Iulci Șerban, Ansamblul „Nadia” al organizațiilor locale Dud și Târnova ale UUR, coordonat de Anna Hanțig, Fanfara Bisericii Penticostale Betleem din Măderat,

coordonată de Denis Toader, Fanfara Bisericii Penticostale din Șicula, coordonată de Rodica Butar, Grupul de tineri al Bisericii Penticostale din Petroasa Mare, coordonat de Lidia Labici, Abigail Miculaiciuc,

Amaia Miculaiciuc și Ioan Miculaiciuc, Sorina Măgurean și Sorana Măgurean, Maria Ignișca.

Prin continuitatea sa, „Concertul de muzică religioasă ucraineană” de la Târnova rămâne un spațiu în care credința și cultura se întâlnesc, iar tradițiile comunității ucrainene sunt nu doar păstrate, ci și transmise mai departe, de la o generație la alta.

JUPA – CARAȘ-SEVERIN

La data de 20 septembrie 2026, Organizația locală Jupa a UUR, județul Caraș-Severin, a organizat evenimentul „Concert de cântec religios”, desfășurat la Căminul Cultural din localitate, ca un moment de întâlnire în jurul credinței, tradițiilor și cântecului religios.

Evenimentul a fost deschis de președintele Organizației locale Jupa a UUR, Vasile Țimbota, care a adresat un cuvânt de bun-venit celor prezenți. A urmat mesajul lui Daniel Basaraba, președintele Filialei Caraș-Severin a UUR, care a apreciat implicarea organizatorilor și a participanților în păstrarea tradițiilor și a valorilor spirituale ale comunității.

„Astfel de întâlniri reprezintă un prilej de bucurie, de comuniune și de păstrare a valorilor noastre spirituale și culturale. Cântecul religios ne apropie, ne unește și ne amintește de importanța credinței și a tradițiilor pe care avem datoria să le ducem mai departe. Îi felicit pe toți cei care au făcut posibil acest eveniment și le mulțumesc tuturor celor care au răspuns invitației noastre”, a transmis Daniel Basaraba.

Programul artistic a reunit formații și grupuri vocale care au adus în fața publicului cântece religioase și tradiționale, printr-un repertoriu care păstrează legătura dintre credință, cultură și memoria comunității. Pe scenă au susținut recitaluri Grupul „Zeleni leste” („Frunzulița verde”) din Sălbăgelu Nou, Corul „Glasul Ucrainenilor” („Holos ukrainiv”) și Grupul „Cervona ruja” („Bujorul roșu”) din Cornuțel.

Dincolo de programul artistic, întâlnirea de la Jupa a oferit comunității un spațiu de comuniune și dialog, în care cântecul religios a devenit un mod firesc de a păstra și de a transmite valori care fac parte din identitatea comunității.

Uniunea Ucrainenilor din România și organizațiile sale locale susțin activitățile prin care tradițiile, credința și cultura comunităților ucrainene rămân prezente în viața locală și pot fi transmise mai departe, din generație în generație.

Sursa: www.uur.ro

Comunitatea din Rogojești unită în rugăciune și cântec ucrainean

Satul Rogojești îmbracă haine de sărbătoare în fiecare an la praznicul Sfintei Maria, zi în care întreaga suflare a localității Rogojești din comuna Mihăileni se adună pentru a-și cinsti ocrotitoarea spirituală. Sărbătoarea satului, strâns legată de hramul bisericii istorice cu hramul „Nașterea Maicii Domnului”, reprezintă nu doar un moment de rugăciune profundă, ci și un simbol viu al unității, tradițiilor și identității culturale locale.

În centrul acestei mari sărbători se află bijuteria arhitecturală a satului: biserica de lemn care datează din anul 1761. Ridicată din bârne masive de brad pe locul unui vechi lăcaș de cult mistuit de flăcări, această biserică a fost martora tuturor încercărilor prin care a trecut comunitatea de-a lungul secolelor. Pentru localnicii din Rogojești, Maica Domnului nu este doar un nume în calendarul ortodox, ci o prezență vie, o mamă spirituală care a vegheat generații de-a rândul și a ținut comunitatea unită în momentele de cumpănă.

Specificul satului Rogojești este dat de armonia culturală, localitatea adăpostind o importantă și gospodară comunitate ucraineană. De aceea, sărbătoarea satului capătă nuanțe etnice unice, în care tradițiile românești se împletesc fastuos cu cele ucrainene.

Pentru localnicii din Rogojești, praznicul Nașterii Maicii Domnului are o semnificație profundă: este sărbătoarea începutului, a speranței și a mulțumirii pentru roadele pământului strânse la început de toamnă.

Pentru Rogojești, această zi reprezintă cel mai așteptat moment al anului: o explozie de culoare, sunet și emoție care reunește familiile și celebrează identitatea locală.

Ziua de hram a debutat cu Sfânta Liturghie, când biserica de lemn a devenit neîncăpătoare de mulțimea adunată în rugăciune. Credincioși îmbrăcați în cămăși tradiționale cu broderii minuțioase trec pragul lăcașului sfânt pentru a mulțumi lui Dumnezeu pentru roadele toamnei și pentru pacea din căminul lor.

Nota festivă a fost dată de straiele de sărbătoare ale comunității: de la copii de câțiva anișori până la bunicii satului, mulți au îmbrăcat cu mândrie cămășile tradiționale unice specifice zonei, cu broderii geometrice și culori vii, transformând întreaga adunare într-un veritabil muzeu viu al portului popular.

Ceea ce face ca hramul de la Rogojești să fie spectaculos este simbioza culturală extraordinară a locului. Satul găzduiește o importantă, energică și unită comunitate de etnie ucraineană, iar acest lucru se reflectă din plin în dinamismul sărbării.

După slujba religioasă, atmosfera solemnă a lăsat locul unei petreceri comunitare de neuitat. Ritmurile vibrante ale fanfarei, interpretările de o sensibilitate aparte ale cântecelor ucrainene și sui-

tele de dansuri populare au electrizat asistența. Momentele artistice au scos în evidență talentele locale și au demonstrat că tradiția nu doar că supraviețuiește la Rogojești, ci este trăită cu o pasiune

ne molipsitoare de către noua generație.

Sărbătoarea culturală s-a mutat apoi la sediul Filialei Botoșani a UUR. După binecuvântarea preotului Ioan Rus, din Rogojești, a urmat cuvântul președintelui filialei, domnul Victor Semciuc, care a lansat o provocare locuitorilor: reînvierea vechilor tradiții ale localității și organizarea horei satului, dacă nu pe imașul satului, cum se făcea odată, măcar în locurile accesibile astăzi – sediul filialei, platoul școlii sau pe terenul de sport.

La invitația președintelui filialei Botoșani, au luat cuvântul primarul localității, directorul școlii din comuna Căndești și subsemnatul, care au subliniat relațiile deosebit de bune stabilite între cele două filiale de-a lungul celor peste 18 ani de colaborare și au confirmat deschiderea de a colabora și în viitor pentru realizarea scopurilor comune.

Deschiderea festivităților a fost una de o înaltă încărcătură emoțională și de solemnitate. Solistele Denisa Antica și Denisa Anițulesei au interpretat cu o sensibilitate aparte imnurile de stat ale României și Ucrainei, un moment simbolic ce reflectă armonia deplină în care trăiesc cele două culturi pe aceste meleaguri.

Programul artistic care a urmat a fost un adevărat regal, punând în lumină talentele remarcabile ale tinerilor din comunitate. Secțiunea instrumentală a adus momente de virtuozitate aplaudate la scenă deschisă: Rareș Maiovschi a încântat publicul la trompetă, interpretând cu multă măiestrie melodiile de suflet „Ciobănaș cu trei sute de oi” și „Bădiță cu sumănel”. Miriam Maiovschi a asigurat acom-

paniamentul și momentele de armonie la orgă, demonstrând un talent muzical deosebit.

Emoția a continuat prin vocile de aur ale soliștilor vocali, care au adus în fața publicului piese din folclorul local și piese tematice. Pe scenă au mai strălucit: Alesia Cărcianu, Paula Ciornodolia, Cosmina Popovici, Andreea Poenariu.

Arta cuvântului recitat a fost și ea la loc de cinste, sensibilitatea poeziei fiind transmisă cu multă dăruire de micile recitatoare Antonia Nistor și Sofia Nistor, ale căror momente au mers direct la inimile celor prezenți.

Festivitatea s-a încheiat într-o atmosferă de entuziasm general cu un colaj de dansuri populare ucrainene, oferit în interpretarea de excepție a ansamblului „Vesna”. Ritmul alert, strigătele tradiționale și zâmbetele dansatorilor au ridicat publicul în picioare, petrecându-și o zi de hram de neuitat.

Hramul de pe 8 septembrie de la Rogojești a demonstrat încă o dată că spiritul unei comunități rămâne viu prin respectul față de rădăcini, prin bucuria de a fi împreună și prin capacitatea de a transforma o zi de sărbătoare într-un spectacol memorabil al culturii și identității locale.

Prețuirea pentru valorile locului a fost reconfir-

mată de prezența oficialităților, care au ținut să fie alături de localnici în această zi deosebită. Evenimentul s-a bucurat de susținerea și participarea primarului și viceprimarului comunei Căndești, dar și a directorului școlii din Căndești, prezența lor subliniind importanța păstrării identității culturale în rândul tinerei generații.

NOTĂ:

Rogojești este recunoscut și pentru conservarea unor meșteșuguri rare, printre care și cel al încondeierii ouălor, elemente ce definesc sufletul bucovinean al acestei zone de graniță. Cu prilejul sărbătorii satului, ospitalitatea localnicilor atinge cote maxime. Fiecare gospodărie își deschide porțile pentru rude, prieteni și oaspeți veniți de aproape sau de departe. De pe mesele festive nu lipsesc preparatele tradiționale specifice zonei, transformând sărbătoarea creștină într-un ospăț al reconcilierii și al bucuriei de a fi împreună.

Sărbătoarea satului Rogojești rămâne, an de an, dovada vie că rădăcinile credinței și respectul pentru înaintași pot învinge timpul, păstrând neatinată identitatea unui loc binecuvântat.

Victor HRIHORCIUC,
prim-vicepreședintele Filialei Iași a UUR

Sfânta Cuvioasă Parascheva de la Iași, ocrotitoarea Moldovei

În slăvita zi de 14 octombrie, pământul Moldovei îmbracă haină de sărbătoare și devine din nou inima rugătoare a întregii țări. Praznicul Sfintei Cuvioase Parascheva de la Iași nu este doar un simplu popas în calendarul liturgic, ci o revărsare de har care ne adună pe toți — slujitori ai altarelor, reprezentanți ai instituțiilor publice, credincioși de aproape și de departe, oameni de diferite neamuri și stări sociale — într-o singură familie duhovnicească.

Evanghelia acestei zile ne aduce aminte de chemarea Mântuitorului Hristos: „Oricine voiește să vină după Mine să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie”. Sfânta Cuvioasă Parascheva a primit acest cuvânt nu ca pe o teorie, ci ca pe un program de viață. Înfruntând duhul veacului, ea a ales frumusețea cea netrecătoare a sufletului în locul bogățiilor lumești. A fost o tânără care a înțeles că adevărata măreție nu constă în ceea ce aduni pentru tine, ci în ceea ce dăruiești celorlalți. Hainele sale scumpe le împărțea săracilor, iar inima ei a devenit un altar neîntrerupt al iubirii milostive.

Traiectul pământesc și posteritatea duhovnicească ale Sfintei Parascheva ne oferă o lecție profundă de universalitate și unitate. Născută la Epi-

vat, trăitoare în Țara Sfântă, ale cărei sfinte moaște au binecuvântat de-a lungul secolelor Constantinopolul, Târnovo, Belgradul și, în final, Iașul, Sfânta Parascheva depășește orice graniță etnică, lingvistică sau geografică. Ea este o sfântă a întregului Răsărit creștin, un pod duhovicesc între popoare și culturi. Sfințenia nu cunoaște pașaport și nici neam; ea vorbește o singură limbă universală — limba dragostei creștine și a milostivirii.

În calitatea mea de slujitor al Bisericii și de reprezentant al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, încredințat cu purtarea de grijă pentru comunitățile etnice și minoritățile din eparhia noastră, privesc la pelerinajul Sfintei Parascheva ca la o icoană a conviețuirii și a păcii. La racla Cuvioasei nu există deosebire între bogat și sărac, între majoritate și minoritate, între cel puternic și cel vulnerabil. În fața sfințelor sale moaște, toți devenim egali, toți ne plecăm genunchii cu aceleași lacrimi de dor, de mulțumire sau de cerere. Sfânta ne învață că diversitatea dintre noi nu trebuie să fie un motiv de dezbinare, ci o bogăție de daruri pusă în slujba binelui comun.

Prezența autorităților publice la această sărbătoare este un semn vizibil al responsabilității comune pe care o purtăm față de comunitățile noas-

tre. Biserica și Cetatea sunt chemate să lucreze împreună pentru binele omului întreg — suflet și trup. Dacă Biserica hrănește duhul și oferă reperul moral, autoritățile au misiunea sfântă de a veghea la dreptate, la armonie socială și la ocrotirea celor aflați în nevoi. Purtarea de grijă față de cei marginalizați, respectul față de comunitățile minoritare și sprijinul acordat celor suferinzi nu sunt doar obligații administrative, ci adevărate fapte ale iubirii creștine transpuse în viața publică. Liderul autentic este cel care slujește, iar slujirea aproapelui este puntea cea mai sigură către o societate mai dreaptă și mai primitoare.

Lubiți credincioși, pelerinajul la Sfânta Parascheva nu se încheie atunci când părăsim curtea catedralei. Adevăratul pelerinaj începe atunci când ne întoarcem în casele noastre, în comunitățile noastre, la locurile noastre de muncă. Suntem chemați să devenim noi înșine mâinile milostive ale Sfintei Parascheva în lume: să alinăm o suferință, să spunem un cuvânt de îmbărbătare celui străin sau singur, să promovăm pacea acolo unde există dezbinare și să ne privim aproapele — indiferent de limba pe care o vorbește sau de neamul din care provine — ca pe o icoană a lui Hristos.

Să o rugăm pe Sfânta Cuvioasă Parascheva, Ocrotitoarea Moldovei, să mijlocească înaintea Scaunului Preasfintei Treimi pentru pacea în lume, pentru binecuvântarea poporului nostru, pentru înțeleptirea cărmuitorilor și pentru întărirea tuturor celor ce se ostenesc în fapte bune. Harul Domnului nostru Iisus Hristos și dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți. Amin!

Predică la Sărbătoarea Acoperământului Maicii Domnului

Sărbătoarea cu dată fixă la 1 octombrie, după calendarul îndreptat, Acoperământul Maicii Domnului — cunoscută în evlavia popoarelor slave sub numele de *Pokrov* —, ne strămută cu mintea și cu inima în Biserica din Vlaherne a Constantinopolului din secolul al X-lea. Într-o vreme de mare cumpănă, când cetatea era împresurată de vrăjmași și primejdia morții bântuia la porți, credincioșii s-au adunat la priveghere de toată noaptea, cerând cu lacrimi mila și izbăvirea lui Dumnezeu.

Printre cei ce se rugau în sfântul lăcaș se aflau și Sfântul Andrei cel Nebun pentru Hristos, alături de ucenicul său, Epifanie. La ora patru din noapte, Sfântul Andrei a ridicat ochii spre cer și a văzut o vedenie minunată: Preasfânta Născătoare de Dumnezeu pășea prin văzduh, luminată de o slavă cerească, înconjurată de cete de sfinți, de proroci și de apostoli. Maica Domnului a îngenunchat în fața Sfântului Altar, rugându-se cu lacrimi îndelung pentru lumea întreagă. Apoi, și-a scos de pe cap strălucitorul omofor — acoperământul ei cel sfânt — și l-a întins peste credincioșii din biserică, ocrotindu-i.

Maica Domnului – Mijlocitoarea neobosită a neamului omenesc

Această minune nu a fost o simplă vedenie istorică privitoare la un oraș din trecut, ci o descoperire a rolului permanent pe care Maica Domnului îl are în Biserica și în viața fiecăruia dintre noi.

1. *Rugăciunea însoțită de lacrimi.* Maica Domnului nu stă nepăsătoare în slava cerească. Ea vede suferințele, fricile, bolile și deznădejdea noastră. Rugăciunea ei pentru noi este neîncetată și plină de dragoste maternă.

2. *Omoforul ca scut al harului.* Pânza strălucitoare pe care a întins-o peste popor simbolizează harul, protecția și pacea pe care le revărsă peste cei ce

caută scăpare la Fiul Ei. Atâta timp cât ne aflăm sub acest acoperământ duhovnicesc, nicio furtună a vieții și nicio încercare nu ne pot doborî definitiv.

Cum ne adăpostim sub Acoperământul Preacuratei?

Adăpostirea sub protecția Maicii Domnului nu este o stare de pasivitate, ci o chemare la o viață duhovnicească trăită cu responsabilitate:

• *Prin rugăciune stăruitoare.*

Așa cum locuitorii din Vlaherne s-au adunat în Biserică pentru a se ruga în momentele de strâmtorare, și noi suntem chemați să alergăm la Sfânta Liturghie și la rugăciune ori de câte ori valurile vieții devin învolburate.

• *Prin curățirea inimii.* Omoforul Maicii Domnului este luminos și curat. Ca să ne putem acoperi cu el, se cuvine să ne curățim viața prin Taina Spovedaniei, lepădând păcatul, răutatea, ura și neiertarea.

• *Prin faptele dragostei.* Devenim cu adevărat fiii Maicii Domnului atunci când urmăm pilda ei de smerenie, milostenie și purtare de grijă față de cei aflați în nevoi, în suferință sau în singurătate.

Lumea în care trăim este plină de neliniște, de nesiguranță și de frământări. Cu toate acestea, creștinul nu are voie să deznădăjduiască. Avem în ceruri o Mamă care veghează, o Ocrotitoare nebiruită și o rugătoare fierbinte la Scaunul Preasfintei Treimi.

Să strigăm și noi astăzi, din adâncul inimii, cu credință și nădejde: „Adu-ți aminte de noi, în rugăciunile tale, Doamnă Fecioară, ca să nu pierim pentru înmulțirea păcatelor noastre. Acoperă-ne pe noi de tot răul și de toate primejdiile cu cinstitul tău Acoperământ!”

Fie ca Preasfânta Născătoare de Dumnezeu să reverse pacea, sănătatea și bucuria duhovnicească în casele și în inimile dumneavoastră. Amin!

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine, în exclusivitate, autorilor.

Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

Strada Radu Popescu, nr. 15,

sector 1, București

Telefon: 021.222.0724,

Tel./fax: 021.222.0737

E-mail:

curierul.ucrainean@uur.ro

Redactor-șef:

Ioan Herbil

Redactor:

Ștefania Pietreanu

Tehnoredactare și culegere:

Ștefania Pietreanu

Tiparul executat la

Tipografia

„RCR PRINT”

ISSN 1223-5210

Materiale semnate de **Pr. Mihai COBZIUC**